คู่มือการปรับปรุงข้อมูล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น

(ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

พ.ศ.2561

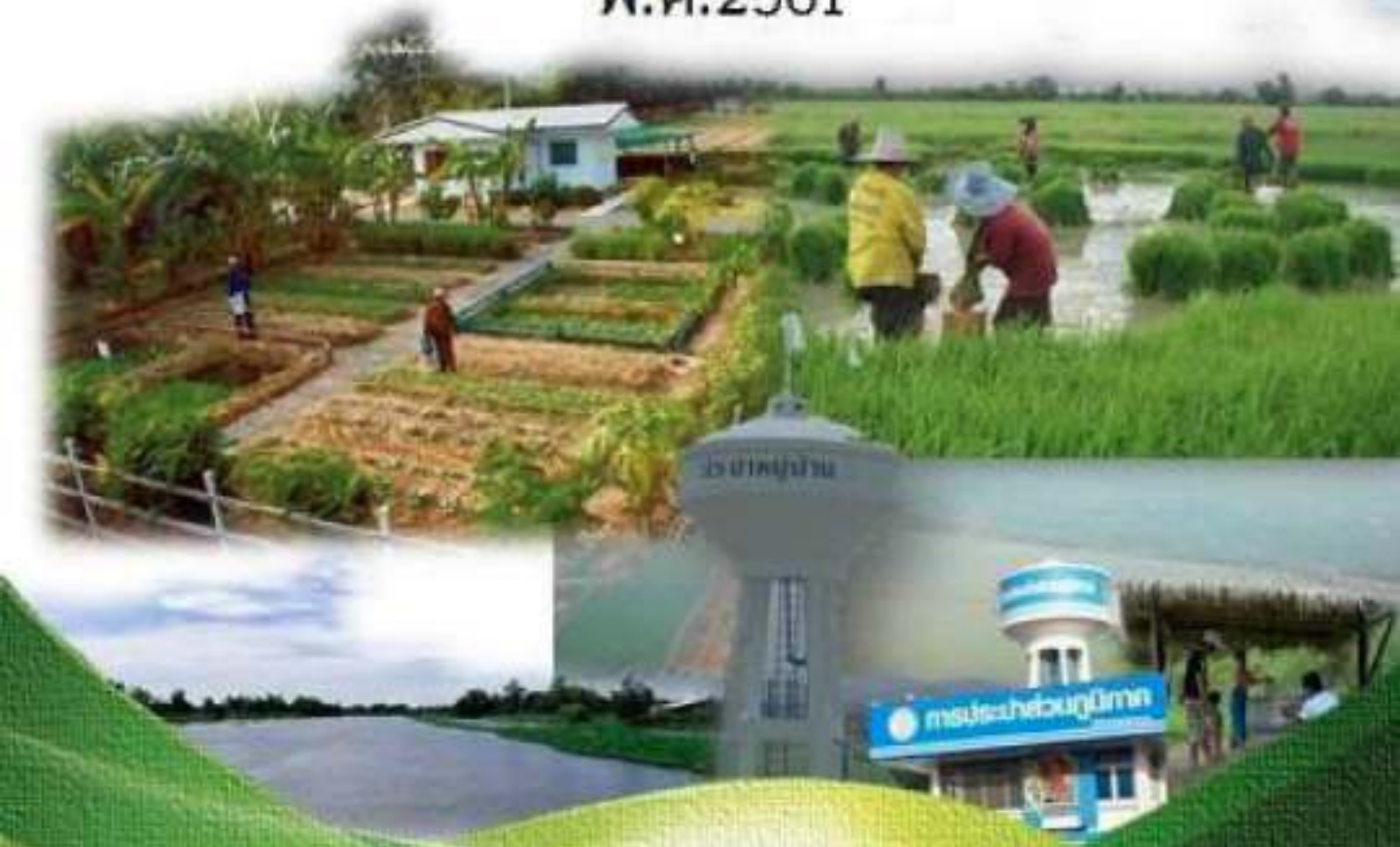

(Local Sufficiency Economy Plan : Lsep)

คู่มือการปรับปรุงข้อมูล

“แบบสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)”

Local Sufficiency Economy Plan: LSEP ปี พ.ศ. 2561

1. การเข้าสู่ระบบ

1.1 เปิดโปรแกรม Web Browser (Internet Explorer, Google Chrome หรือ Mozilla Firefox) จากนั้นพิมพ์ URL http://www.dla.go.th เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แล้วคลิกเลือกเมนู “ระบบ ข้อมูลกลาง อปท.” จากหัวข้อ “ข้อมูลสารสนเทศ” หรือเข้าโดยตรง ที่ *URL http://info.dla.go.th*

1.2 กรอก Username และ Password ของระบบข้อมูลกลาง อปท. (Info)

1.3 กด ปุ่ม Login เพื่อเข้าสู่ระบบแบบสำรวจฯ

- กรณี อปท. ไม่ทราบ Username / Password ขอให้ประสานสอบถามสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
- ระบบจะออกโดยอัตโนมัติหากไม่มีการดำเนินการใดๆ ของแต่ละส่วน ภายในเวลา 30 นาที ซึ่งสามารถให้บันทึกไว้ได้โดยกดปุ่มบันทึก บันทึก
- ระบบจะรองรับ Browser Google Chrome ดีที่สุด

1.4 เลือกเมนู แบบสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านเกษตรและแหล่งน้ำ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 หากต้องการ Download คู่มือการบันทึกแบบสำรวจฯ ให้กดรูปหนังสือ

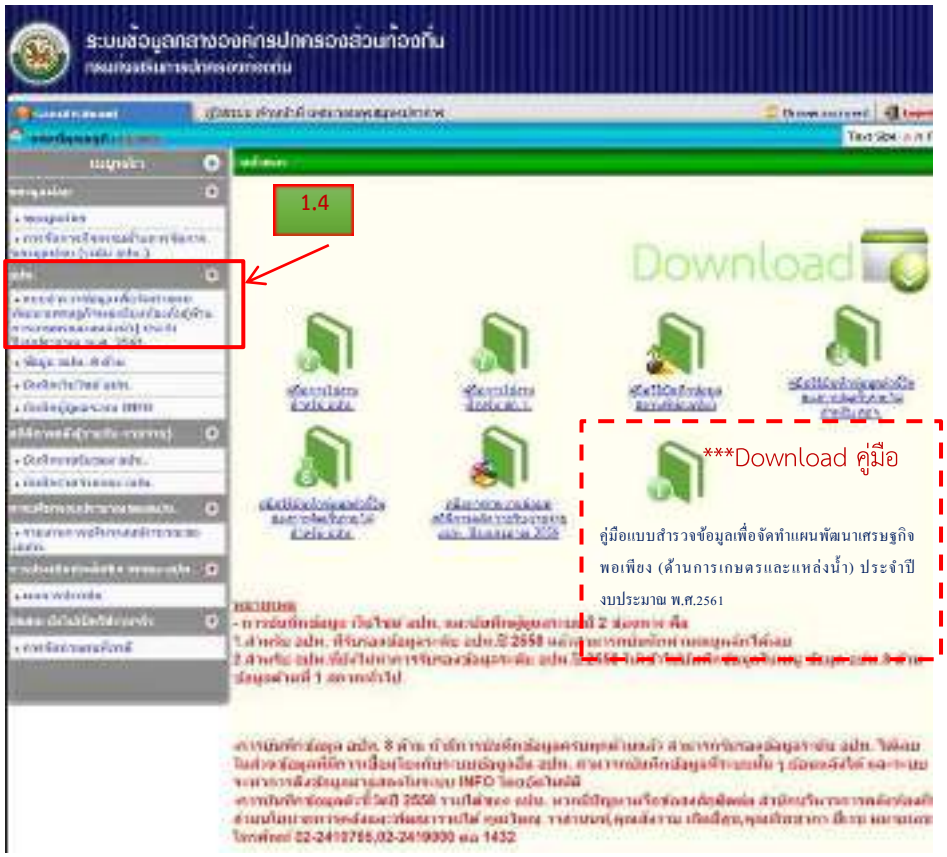

ข้อมูลรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน มีการเชื่อมโยงจากฐานข้อมูล อปท. 8 ด้าน (ด้านที่ 4 ข้อมูลด้านสังคม) กรุณาตรวจสอบรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน กรณีข้อมูลถูกต้องสามารถดำเนินการนำเข้าข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านเกษตรและแหล่งน้ำประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กรณีต้องการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล ให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขที่ฐานข้อมูล อปท.8 ด้าน (ด้านที่ 4 ข้อมูลด้านสังคม)

หมายเหตุ

1. กรณีที่รับรองข้อมูลระดับ อปท. แล้วแต่ยังไม่รับรองข้อมูลระดับจังหวัดให้ยกเลิกการรับรองข้อมูลระดับ อปท. ก่อนถึงจะสามารถแก้ไขข้อมูล 8 ด้านได้

2. กรณีที่มีการรับรองข้อมูลระดับ อปท. และมีการรับรองข้อมูลระดับจังหวัด ให้ อปท. ประสาน สถจ. เพื่อยกเลิกการรับรองข้อมูลระดับจังหวัดจากนั้น อปท. ยกเลิกการรับรองข้อมูลระดับ อปท. ถึงจะสามารถแก้ไขข้อมูล อปท. 8 ด้านได้

1.5 ระบบจะขึ้น ป๊อปอัพข้อความให้ตรวจสอบรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งดึงมาจากข้อมูล 8 ด้านของ อปท.

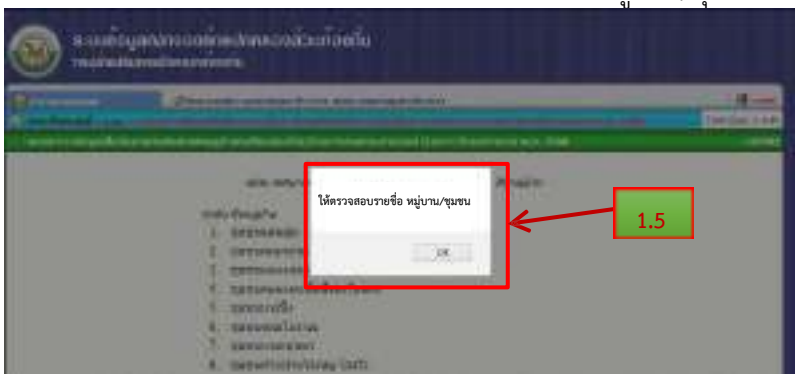

1.6 กรณีถูกต้องให้กดยืนยันเพื่อนำเข้าข้อมูลส่วนที่ 2 (ยืนยันครั้งแรกครั้งเดียวเท่านั้น)

1.7 ข้อมูลไม่ถูกต้อง ให้คลิ๊กเมนู เพื่อไปเมนูหลัก และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชน ในเมนู อปท. 8 ด้าน (ด้านที่ 4 ด้านสังคม)

1.7.1 เลือกข้อมูล อปท. 8 ด้าน เพื่อดำเนินการแก้ไขข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชน

1.7.2 กดดูข้อมูล

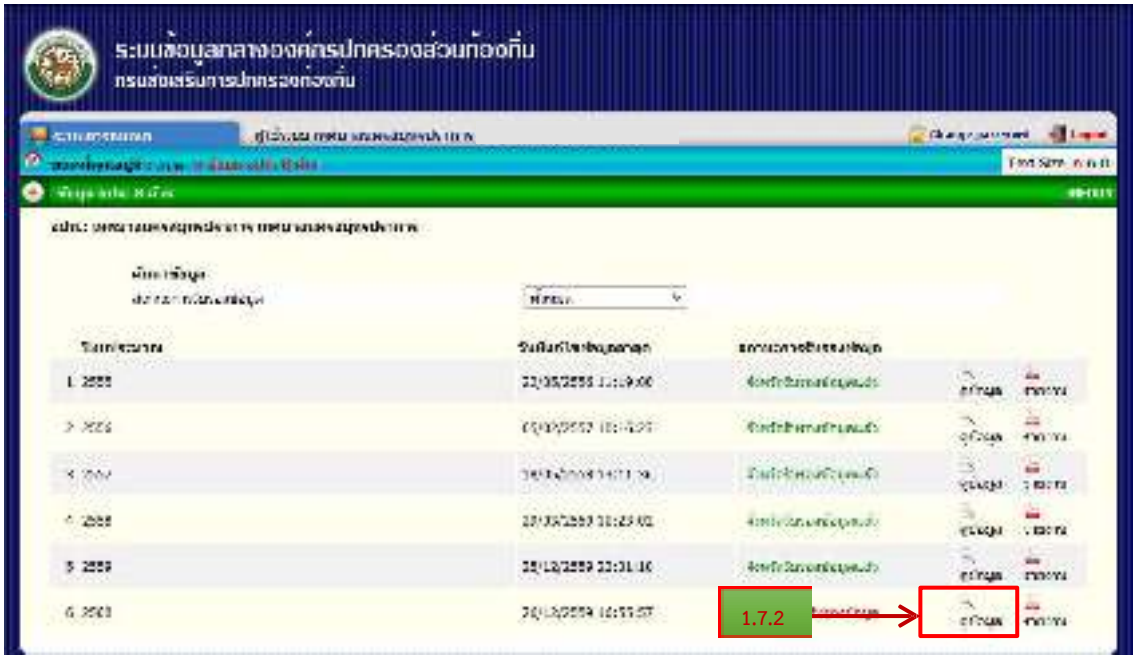

1.7.3 เลือกข้อมูลด้านสังคม

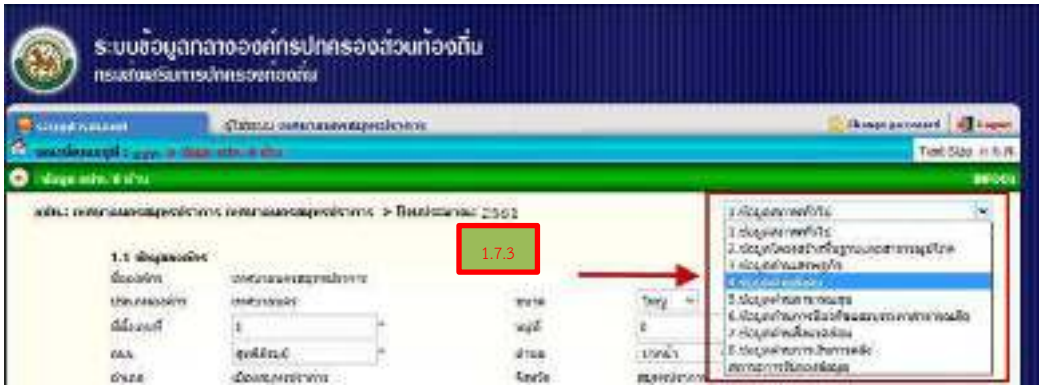

1.7.4 แก้ไขชื่อหมู่บ้าน/ชุมชุน ที่ผิด หรือ

1.7.5 เพิ่มชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

1.7.6 เมื่อแก้ไข/เพิ่มรายการเรียบร้อยแล้ว ให้กดบันทึก

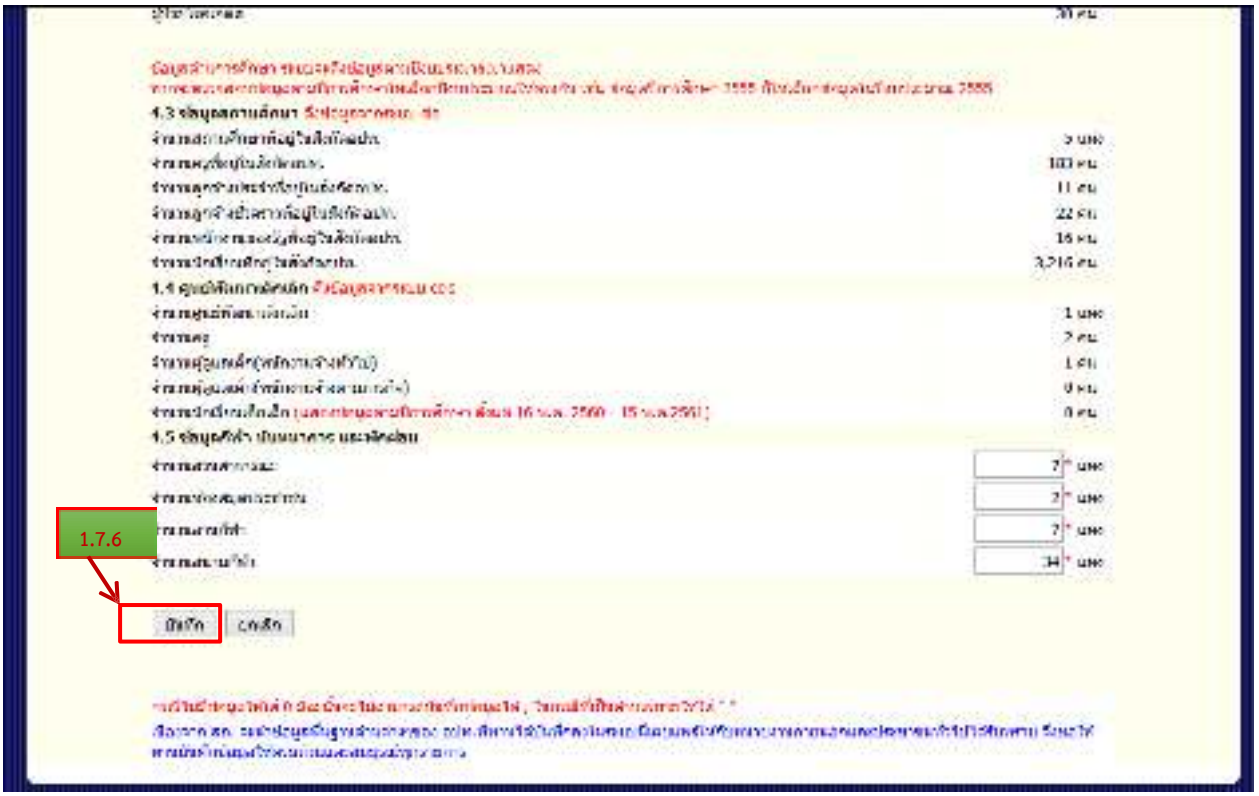

1.8 ไปยังหัวข้อ 1.4 เพื่อนำเข้าข้อมูลต่อไป (กด เพื่อไปเมนูหลัก)

2. การปรับปรุงข้อมูลตามแบบสำรวจฯ

2.1 การตรวจสอบหรือเพิ่มรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน

เมื่อเข้าสู่ระบบหน้าจอจะแสดงรายชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน ของ อปท. การเลือกหมู่บ้านมี 2 วิธี

2.1.1 เลือกหมู่บ้านตามลิสรายชื่อ (ดูรายชื่อหมู่บ้านหน้าถัดไป หรือย้อนกลับให้ กด)

2.1.2 เลือกหมู่บ้าน จากการค้นหา

2.2 เมนูแก้ไขข้อมูล

เพื่อดูข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านชุมชน (ดูอย่างเดียว)

เพื่อดูรายละเอียดหมู่บ้าน หรือแก้ไขข้อมูล และบันทึกแบบสำรวจฯ ของแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน

3. การกรอกข้อมูลในส่วนที่ 1 (ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน/ชุมชน)

3.1 ตรวจสอบชื่อหมู่บ้านหรือกรอกข้อมูล “หมู่บ้าน/ชุมชน” ให้ถูกต้อง

3.2 ตรวจสอบข้อมูล “หมู่ที่” (กรณีชุมชน ไม่มีหมู่ที่ให้เว้นว่าง)

3.3 เลือก “ตำบล”

3.4 กรอกข้อมูลจำนวนประชากร “ชาย” และ “หญิง” (ระบบจะคำนวณจำนวนประชากรรวมให้อัตโนมัติ) (ข้อมูลตามทะเบียนราษฎร์)

3.5 ตรวจสอบข้อมูลจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน หรือชุมชน (ข้อมูลตามทะเบียนราษฎร์)

3.6 ตรวจสอบข้อมูลพื้นที่ทั้งหมดของ “หมู่บ้าน” หรือ “ชุมชน” (หน่วยเป็นไร่)

3.7 หากหมู่บ้าน/ชุมชนใดไม่มีข้อมูลด้านการเกษตรและแหล่งน้ำให้ทำเครื่องหมายถูก หน้าข้อความ “ไม่มีข้อมูล” จากนั้นกดปุ่มย้อนกลับเพื่อเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนใหม่ แต่ถ้ามีข้อมูลแล้วกดหน้าถัดไปเพื่อดำเนินการ ในข้อ 2-5 ต่อไป (โดยต้องกรอกข้อมูลครบทุกช่อง หากกรอกไม่ครบไม่สามารถบันทึกข้อมูลได้)

3.8 กดเพื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลในส่วนที่ 2

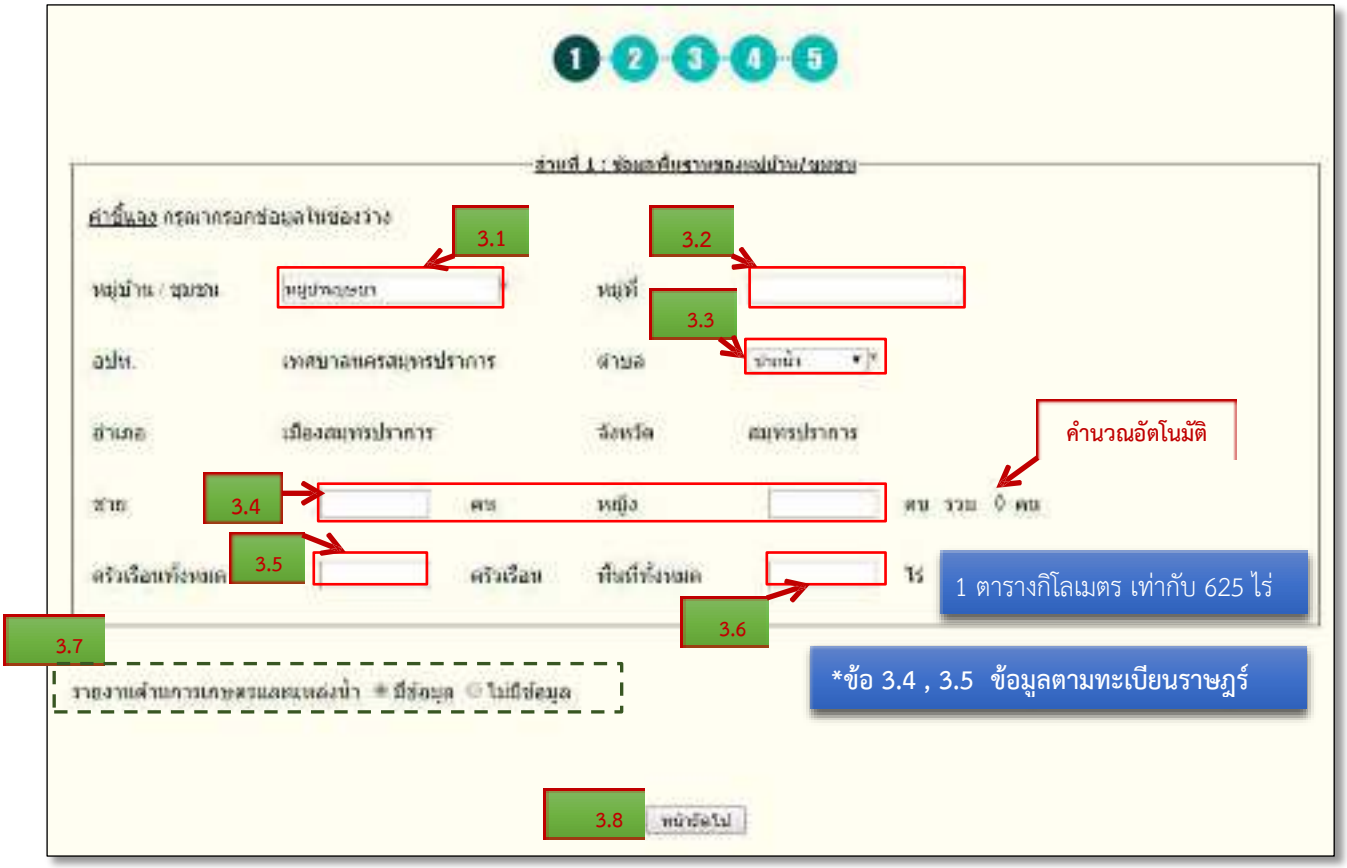

หมายเหตุ 3.1,3.3 (เลือกตำบล) ระบบจะดึงมาจากฐานข้อมูล info

4. กรอกข้อมูลในส่วนที่ 2 (ข้อมูลด้านการเกษตร)

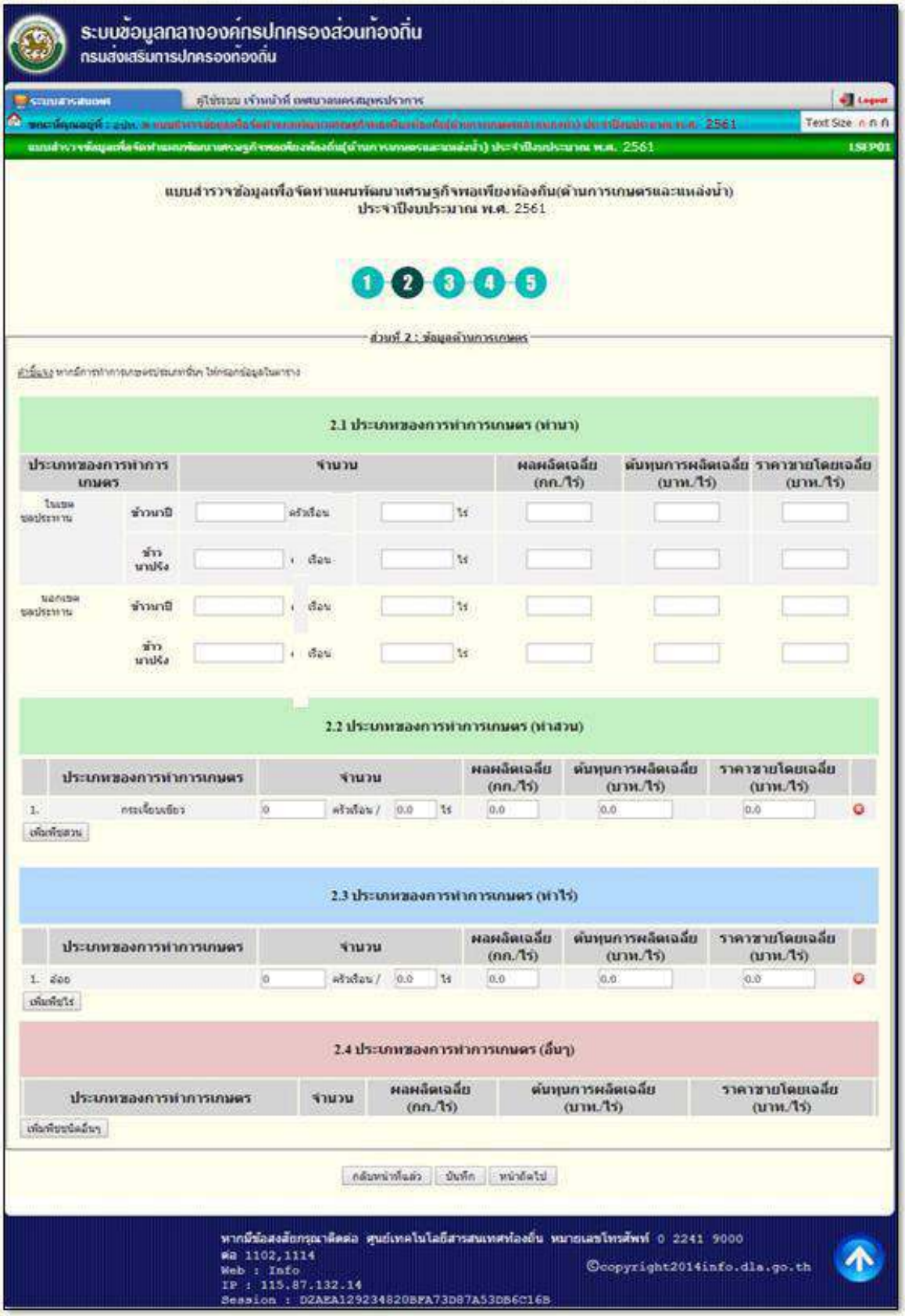

4.1 ประเภทของการทำเกษตร (ทำนา)

4.1.1 ประเภทการทำนา นาปี และนาปรัง

นาปี คือนาข้าวที่ทำในระหว่างเดือนเมษายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูการทำนาปกติ พันธุ์ข้าวนาปีจะออกดอกตามวันและเดือนที่ค่อนข้างตายตัว ไม่ว่าจะตกกล้าในเดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม หรือสิงหาคม เมื่อถึงวันที่จะออกดอกออกพร้อมกันหมด เนื่องจากช่วงของแสงต่อวันบังคับ ตามปกติจะแบ่งวันหนึ่งออกเป็น กลางวัน ๑๒ ชั่วโมง กลางคืน ๑๒ ชั่วโมง แต่เนื่องจากการหมุนรอบตัวเองของโลก จึงทำให้แต่ละส่วนของโลกได้รับแสงอาทิตย์ในแต่ละวันไม่เท่ากัน ทำให้เมื่อช่วงของวันยาวขึ้นข้าวก็จะเจริญเติบโตทางลำต้น ไม่ออกรวง หรือถ้าออกรวงได้ก็ไม่พร้อมกันในต้นเดียว บางรวงก็แก่โน้มลง บางรวงก็เพิ่งตั้งท้อง จนเมื่อช่วงของวันเริ่มสั้นลง ข้าวพวกนี้จะเจริญทางพันธุ์ (ออกรวง) ดังนั้น การทำนาล่า เช่น ปักดำในเดือนตุลาคม ต้นข้าวจะเตี้ยแตกกอน้อย รวงเล็ก เพราะยังไม่ทันเจริญทางลำต้นก็ต้องมาเจริญทางพันธุ์ นั่นคือ วันสั้นยาวมีผลต่อการออกรวงของข้าว ข้าวประเภทนี้จึงเรียกว่า“ข้าวนาปี” หรือ “ข้าวไวแสง” ซึ่งเป็นข้าวที่ออกตามฤดูกาล

นาปรัง คือนาข้าวที่ต้องทำนอกฤดูทำนาเพราะในฤดูทำนา น้ำมักจะมากเกินไป ซึ่งข้าวที่ใช้ทำนาปรังจะเป็นข้าวที่แสงไม่มีอิทธิพลต่อการออกดอก ซึ่งเรียกว่า “ข้าวนาปรัง” หรือ “ข้าวไม่ไวแสง” ซึ่งเป็นข้าวที่ออกตามอายุ ไม่ว่าจะปลูกเมื่อใด พอครบอายุก็จะเก็บเกี่ยวได้ (อ้างอิง http://www.royin.go.th/)

4.1.2 ครัวเรือนที่ทำนา

4.1.3 จำนวนไร่ในการทำนา

4.1.4 ผลผลิตเป็นกิโลกรัมต่อ 1 ไร่

4.1.5 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อการทำนา 1 ไร่

4.1.6 ราคาขายโดยเฉลี่ยตอ ไร่

ทุกช่องถ้าไม่มีข้อมูลให้ใส่เลข 0 (ถ้าไม่ใส่ค่าจะไม่สามารถดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้)

**** หมายเหตุ*

จำนวนครัวเรือน “ในเขตชลประทาน” + “นอกเขตชลประทาน” ต้องไม่เกิน “จำนวนครัวเรือน” ทั้งหมดของหมู่บ้าน/ชุมชน

4.2 ประเภทของการทำเกษตร (ทำสวน)

4.2.1 กดปุ่ม เพิ่มพืชสวน เพื่อเลือกรายการพืชสวน ให้เลือกเพิ่มได้มากกว่า 1 รายการในคราวเดียวจากนั้นกด **เลือก**

4.2.2 ระบบจะแสดงรายชื่อพืชสวน (จากที่ได้เลือกไว้ตามข้อ 4.2.1)

4.2.3 จำนวนครัวเรือน

4.2.4 จำนวนไร่

4.2.5 ผลผลิตเป็นกิโลกรัมต่อ 1 ไร่

4.2.6 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อการทำสวน 1 ไร่

4.2.7 ราคาขายโดยเฉลี่ยต่อ ไร่

4.2.8 หากต้องการลบรายชื่อพืชสวนใดให้กดปุ่ม ที่พืชสวนนั้นๆ

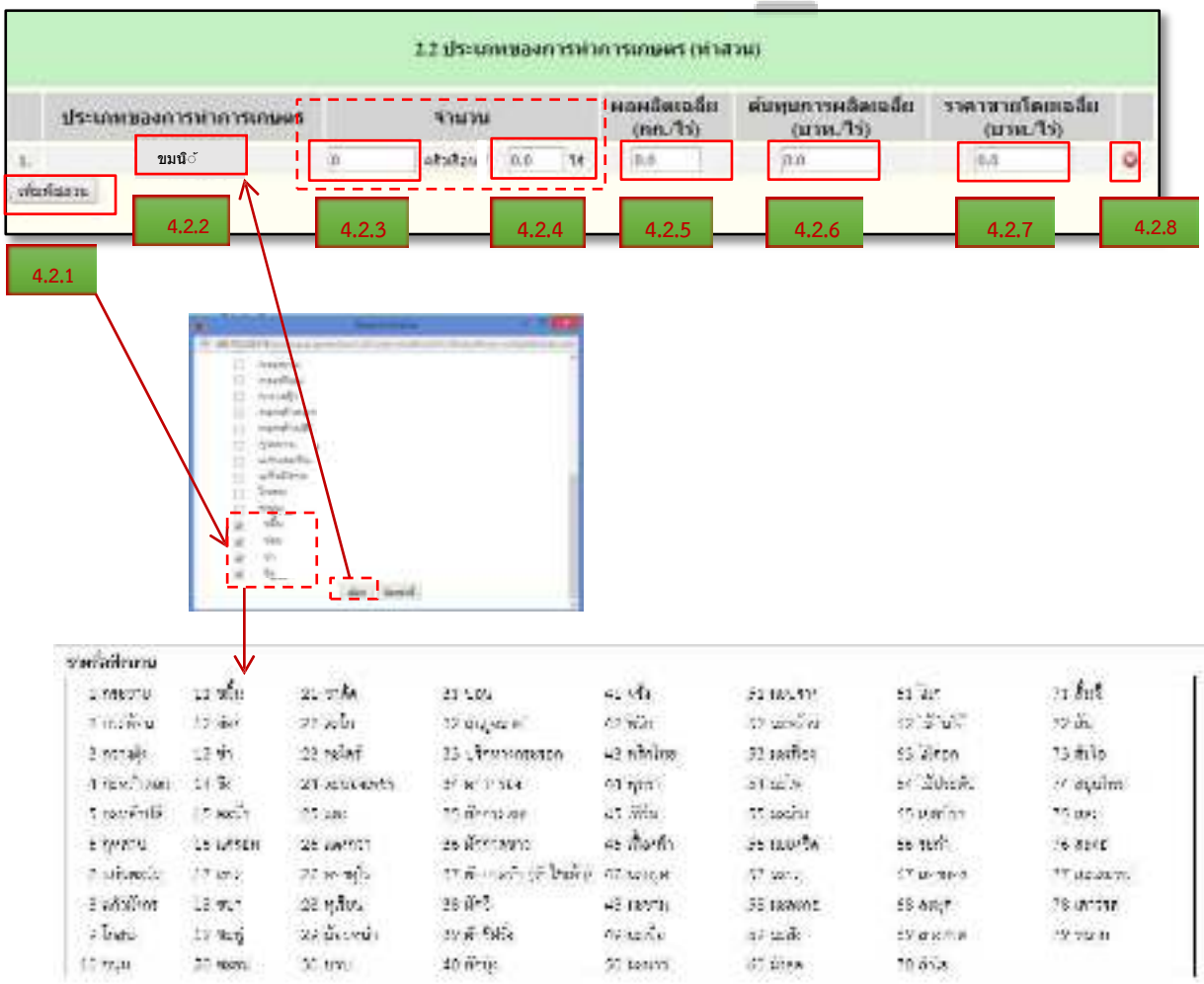

4.3 ประเภทของการทำเกษตร (ทำไร่)

4.3.1 กดปุ่ม เพิ่มพืชไร่ เพื่อเลือกรายการพืชไร่ ให้เลือกเพิ่มได้มากกว่า 1 รายการ ในคราวเดียว จากนั้นกด **เลือก**

4.3.2 ระบบจะแสดงรายชื่อพืชสวน (จากที่ได้เลือกไว้ตามข้อ 4.3.1)

4.3.3 จำนวนครัวเรือน

4.3.4 จำนวนไร่

4.3.5 ผลผลิตเป็นกิโลกรัมต่อ 1 ไร่

4.3.6 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อการทำไร่ 1 ไร่

4.3.7 ราคาขายโดยเฉลี่ยต่อ ไร่

4.3.8 หากต้องการลบรายชื่อพืชสวนใดให้กดปุ่ม ที่พืชสวนนั้นๆ

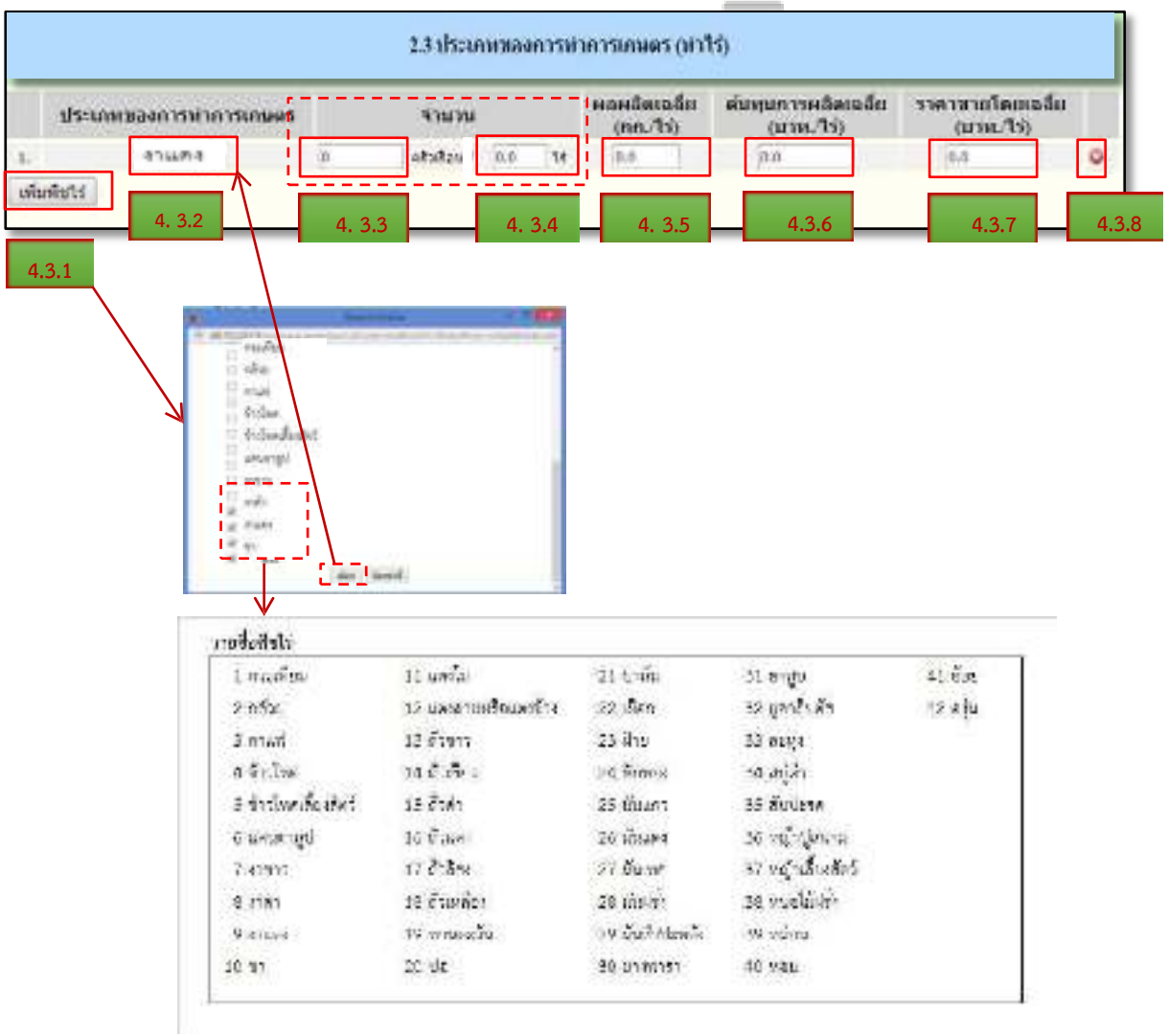

4.4 ประเภทของการทำเกษตร (อื่นๆ)

4.4.1 กดปุ่ม [เพิ่มข้อมูลอื่นๆ] จะขึ้นช่องให้พิมพ์ชื่อ

4.4.2 พิมพ์ชื่อการทำเกษตรอื่นๆ ** ข้อควรระวัง* ควรพิมพ์ชื่อให้ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปประเมินผลได้*

4.4.3 จำนวนครัวเรือน

4.4.4 จำนวนไร่

4.4.5 ผลผลิตเป็นกิโลกรัมต่อ 1 ไร่

4.4.6 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อ 1 ไร่

4.4.7 ราคาขายโดยเฉลี่ยต่อ ไร่

4.4.8 กรณียกเลิกรายการ

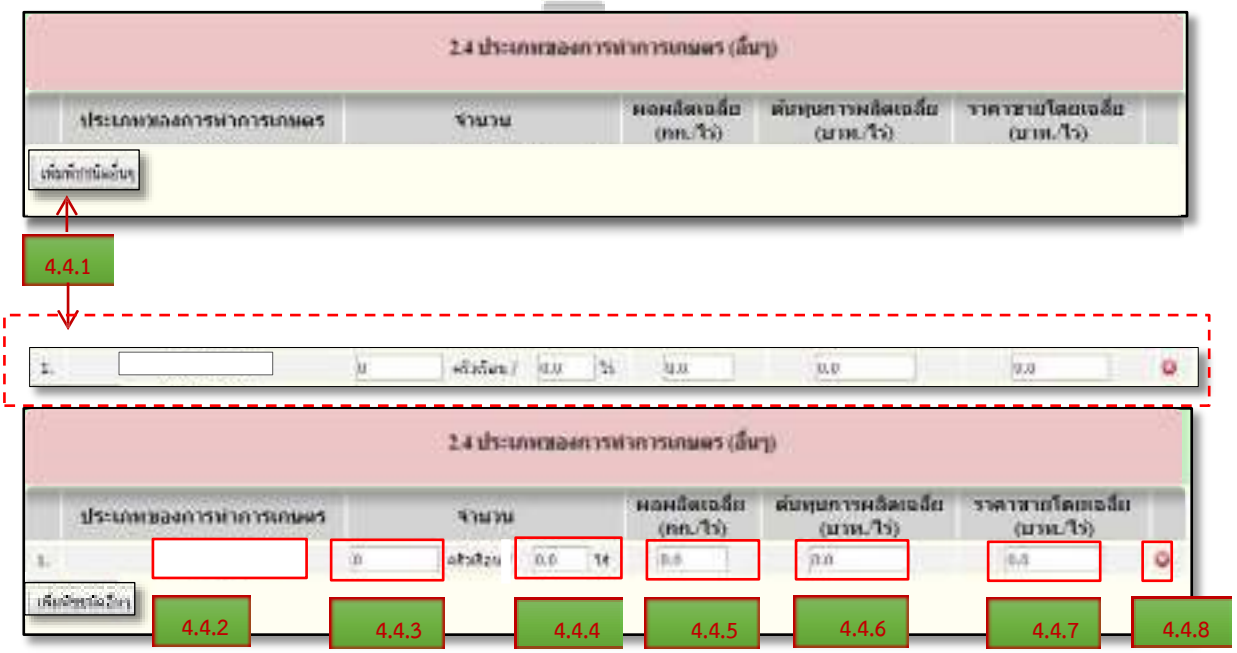

4.5 เมื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลเสร็จแล้วให้กดเมน

[กลับหน้าที่แล้ว] ย้อนกลับหน้าที่แล้วเพื่อดูรายละเอียดหรือแก้ไข

[บันทึก] บันทึกในกรณีที่นำเข้าข้อมูลเสร็จแล้วหรือในระหว่างการนำเข้าข้อมูล

[หน้าถัดไป] ไปหน้าถัดไปเพื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลในด้านต่อไป

5. **(ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร)** ถ้าไม่มีข้อมูลใส่เลข 0

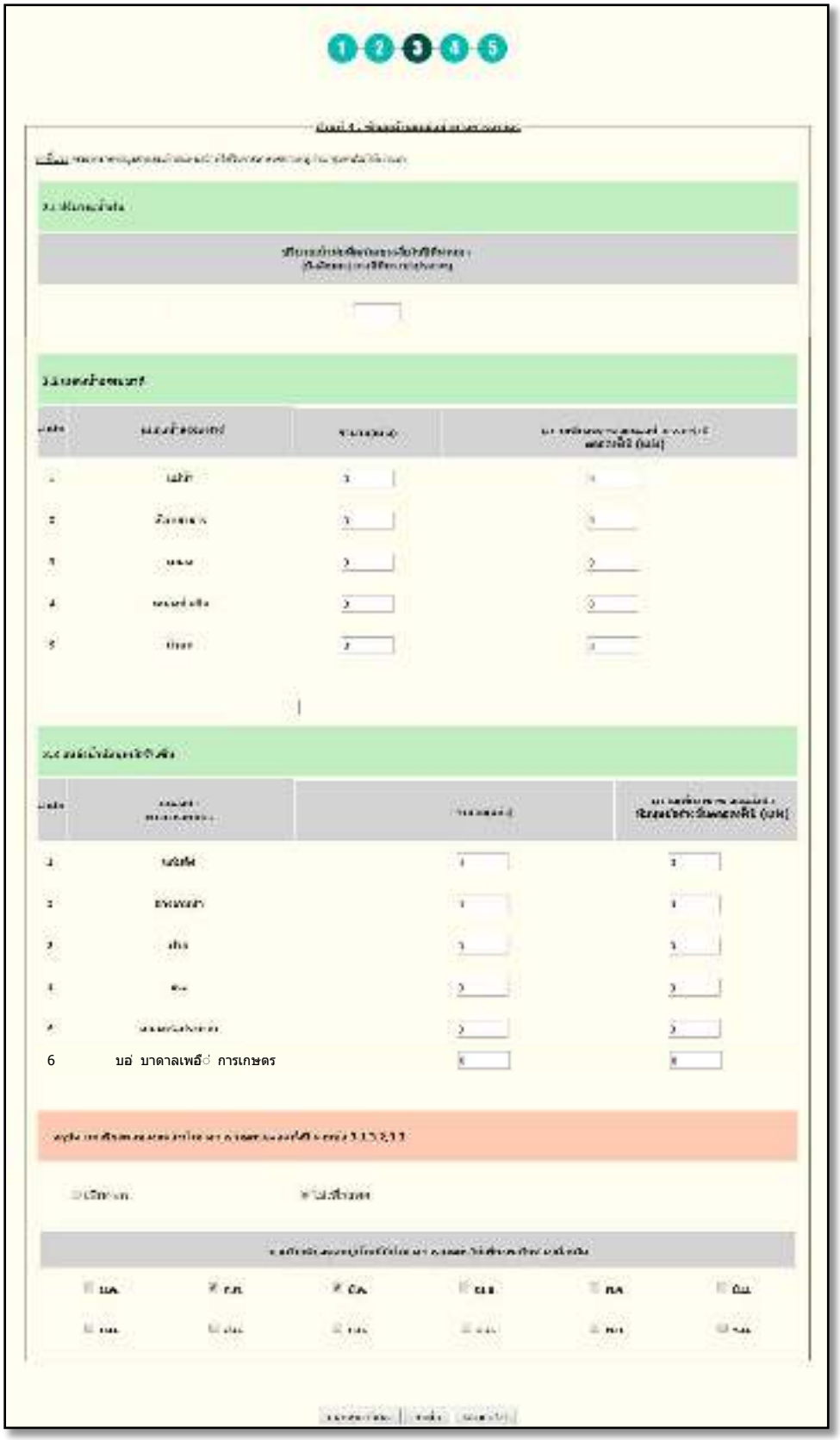

5.1 ปริมาณน้ำฝน (เฉลี่ยในปีที่ผ่านมา) ถ้าไม่มีข้อมูลให้ใส่เลข 0

5.2 แหล่งน้ำธรรมชาติ

5.2.1 ปรับปรุงแหล่งน้ำทั้งหมดที่มีอยู่ในหมู่บ้านตามแต่ละประเภท (แห่ง)

5.2.2 ปรับปรุงแหล่งน้ำที่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ในหมู่บ้าน (จำนวนต้องไม่เกิน ข้อ 5.2.1)

คำอธิบาย

<u>แหล่งถ้าธรรมชาติ หมายถึง แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติ</u>

*(1.) **<u>แม่น้ำ</u>** หมายถึง ทางน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ (กระแสน้ำตามธรรมชาติทั้งหลาย รวมทั้งกระแสน้ำขนาดเล็ก เช่น แม่น้ำกก แม่น้ำกระบุรี แม่น้ำโกลก แม่น้ำโขง แม่น้ำแคว แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำชี แม่น้ำตรัง แม่น้ำตาปี แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำนครนายก แม่น้ำน่าน แม่น้ำน้อย แม่น้ำบางขาม แม่น้ำบางตะบูน แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำปาย แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำปิง แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำปราณบุรี แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำภาชี แม่น้ำเมย แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำมูล แม่น้ำคีรีรัฐ แม่น้ำยม แม่น้ำยวม แม่น้ำรวก แม่น้ำลี้ แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำลาเชียงไกร แม่น้ำลัดเกร็ด แม่น้ำ เลย แม่น้ำวัง แม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำสาย แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำเหือง แม่น้ำอิง ฯลฯ*

*(2.) **<u>ห้วย/ล้ำธาร</u>***

***ห้วย** หมายถึง แอ่งน้ำลึกกว้างมีทางน้ำไหลจากภูเขามาขังอยู่ตลอดปี หรือแห้งบ้างเป็นครั้งคราว*

***ล้ำธาร** ทางน้ำที่ไหลจากเขา เป็นแหล่งน้ำที่ตาน้ำผุดน้ำไหลมาบนผิวดินหรือซึมออกจากดินให้ระบายลงสู่ลำน้ำและไหล ไปเรื่อยๆ จนกลายเป็นทางน้ำที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ*

*(3.) **<u>คลอง</u>** หมายถึง ทางน้ำหรือลำน้ำที่เกิดขึ้นเองหรือขุดเชื่อมกับแม่น้ำหรือทะเล*

(4.) ***หนอง/บึง***

หนอง หมายถึง บริเวณที่มีน้ำขังมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก อยู่ตามชุมชน และมักจะแห่งขอดยามฤดูแล้ง มีน้ำมากในฤดูฝน บึง หมายถึง บริเวณ บริเวณที่มีน้ำจำนวนมาก มีขนาดกว้างใหญ่ อาจกินพื้นที่หลายหมู่บ้านหลายตำบล และมีความ หลากหลายทางธรรมชาติ เช่นบึงบอระเพ็ด บึงนรา บึงโขงหลง บึงสีไฟ กว๊านพะเยา ทะเลสาบสงขลา บึงหนองหาน ทะเลสาบเหนือเขื่อนศรีนครินทร์ (เขื่อนเจ้าเณร ชื่อเดิม) บึงโขงหลง ฯลฯ

(5.) ***น้ำตก*** *หมายถึง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เกิดจากลำน้ำไหลลงมาจากจุดที่สูงกว่าที่ทำให้เป็นลักษณะทัศนียภาพของน้ำตก น้ำตกที่พบ เช่น น้ำตกภูซาง น้ำตกไทรโยคใหญ่ น้ำตกไทรโยคน้อย น้ำตกพริ้ว น้ำตกจำปาทอง น้ำตกห้วยแก้ว น้ำตกธารสวรรค์ น้ำตกธารทิพย์-ธารทอง น้ำตกตาดหมอก น้ำตกสาลิกา น้ำตกวังแก้ว น้ำตกวังทอง น้ำตกโตนงาช้าง น้ำตกวังตะไคร้ น้ำตกเอราวัณ น้ำตกสอยดาว น้ำตกผาเงิบ น้ำตกศรีสังวาล น้ำตกต้นตอง น้ำตกภูฟ้า น้ำตกวังเปียน น้ำตกสะปัน น้ำตกเจ็ดสาวน้อย น้ำตกคลองลาน ฯลฯ*

5.3 แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น

5.3.1 ปรับปรุงจำนวนแหล่งน้ำทั้งหมดที่มีอยู่ในหมู่บ้านตามแต่ละประเภท (แห่ง)

5.3.2 ปรับปรุงแหล่งน้ำที่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ในหมู่บ้าน (จำนวนต้องไม่เกิน ข้อ 5.3.1)

คำอธิบาย

แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติ

(1.) ***แก้มลิง*** *เป็นการบริหารจัดการน้ำตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับพื้นที่หน่วงน้ำ (detention basin) เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วม*

(2.) ***อ่างเก็บน้ำ*** *หมายถึง ทะเลสาบที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเก็บน้ำสำหรับการใช้ในหลากหลายจุดประสงค์ อ่างเก็บน้ำถูกสร้างขึ้นจากคอนกรีต ดิน หิน สิ่งที่อยู่รอบๆ แม่น้ำหรือลำธาร เพื่อเป็นเขื่อนที่แข็งแรง เมื่อเขื่อนสร้างเสร็จสมบูรณ์ กระแสน้ำจะเติมเต็มเขื่อน เขื่อนซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์ (มากกว่าเป็นการปรับตัวของอ่างน้ำตามธรรมชาติ) อาจถูกเรียกว่า ที่เก็บน้ำขนาดใหญ่*

(3.) ***ฝาย*** *เป็นโครงสร้างทางชลประทานมีลักษณะเป็นเขื่อนน้ำล้นใช้สำหรับการเปลี่ยนขนาดและรูปแบบการไหลของแม่น้ำ ประโยชน์ของฝายมักจะถูกใช้ในการป้องกันน้ำท่วม เก็บน้ำบริเวณต้นน้ำ และบริหารทรัพยากรน้ำ เมื่อน้ำบริเวณต้นน้ำมีปริมาณความสูงน้อยกว่าความสูงของฝายน้ำจะถูกกักเก็บไว้ แต่เมื่อระดับน้ำเพิ่มสูงขึ้นน้ำจะไหลข้ามไปยังท้ายน้ำการแบ่งประเภทของฝายมีการแบ่งหลากหลายรูปแบบ เช่นแบ่งตามระยะเวลาการใช้งานเป็น (1) ฝายถาวร และ (2) ฝายชั่วคราว หรือแบ่งตามลักษณะวัสดุ เช่น (1) ฝายโครงสร้างไม้ (2) ฝายหินทิ้ง (3) ฝายหินก่อบนดินถมอัดแน่น (4) ฝายคอนกรีต*

(4.) ***สระเก็บน้ำ*** *คือ แหล่งเก็บกักน้ำฝน น้ำท่า หรือ น้ำซับ โดยการขุดดินให้เป็นที่สำหรับเก็บกักน้ำ ให้มีขนาดความยาว ความกว้าง และความลึก ตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บกักไว้ใช้และปริมาณน้ำที่ไหลเข้าสระเก็บน้ำ แล้วนำดินที่ขุดมาถมเป็นคันล้อมรอบขอบสระ โดยส่วนมากจะมีอาคารทางน้ำเข้าอาคารระบายน้ำ และบันไดลงสระ*

(5.) ***คลองชลประทาน*** *หมายถึง คลองที่ขุดขึ้น เพื่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำ เข้าไปในไร่นาของเกษตรกร อปท. ดำเนินการขุดเองหรือ หน่วยงานอื่นๆ*

(6.) ***บ่อน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร*** *หมายถึง บ่อน้ำบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตรเป็นหลัก*

5.4 สรุปความเพียงพอของแหล่งน้ำทางการเกษตรตลอดปี (ตามข้อ 3.1, 3.2 , 3.2)

5.4.1 พิจารณาแหล่งน้ำจากข้อ 3.1 ปริมาณน้ำฝน, 3.2 แหล่งน้ำธรรมชาติ 3.3 แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยรวมแล้วเพียงพอต่อการใช้ในหมู่บ้านหรือไม่

5.4.2 กรณีแหล่งน้ำ ข้อ 3.1 , 3.2 , 3.3 ไม่เพียงพอ จะมีหน้าต่างขึ้นให้เลือกว่าแหล่งน้ำไม่เพียงพอในเดือนไหน เลือกได้มากกว่า 1 เดือน

5.5 เมื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลเสร็จแล้วให้กดเมนู

กลับหน้าที่แล้ว ย้อนกลับหน้าที่แล้วเพื่อดูรายละเอียดหรือแก้ไข (ระบบจะบันทึกหน้าปัจจุบันแล้วย้อนไปหน้าที่ผ่านมา)

บันทึก บันทึกในกรณีที่นำเข้าข้อมูลเสร็จแล้วหรือในระหว่างการนำเข้าข้อมูล (ระบบจะบันทึกแต่ไม่เปลี่ยนหน้า)

หน้าถัดไป ไปหน้าถัดไปเพื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลในด้านต่อไป (ระบบจะบันทึกและไปหน้าถัดไป)

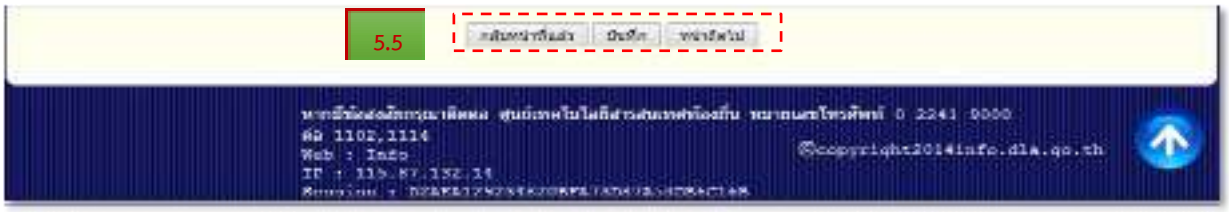

6. แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค

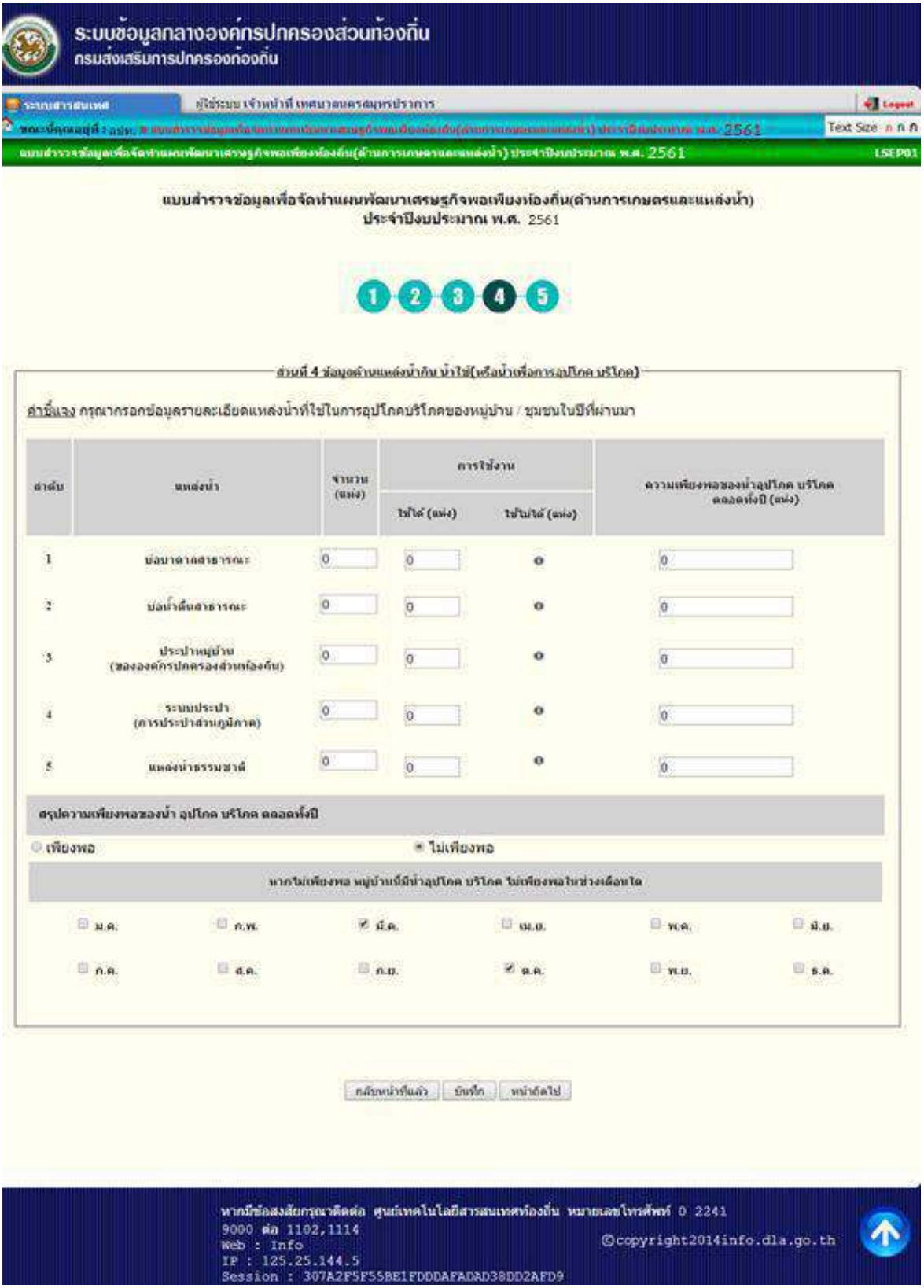

6.1 จำนวนแหล่งน้ำกินน้ำใช้ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (แห่ง)

6.2 จำนวนแหล่งน้ำที่ใช้ได้

6.3 จำนวนแหล่งน้ำที่ใช้ไม่ได้ (ระบบคำนวณให้อัตโนมัติ)

6.4 ความเพียงของแหล่งน้ำน้ำอุปโภค บริโภคตลอดที่ใช้ได้ทั้งปี (ต้องไม่เกินข้อมูลในข้อ 6.2)

6.5 สรุปความเพียงพอของน้ำอุปโภค บริโภคตลอดทั้งปี

เพียงพอ ถ้าเพียงพอให้เลือก ไม่เพียงพอ กรณีน้ำไม่เพียงพอ (จะขึ้นเมนูให้เลือกเดือน สามารถเลือกได้มากกว่า 1 เดือน)

6.6 กดบันทึก แล้วกดหน้าถัดไป เพื่อนำเข้าข้อมูลในด้านที่ 5

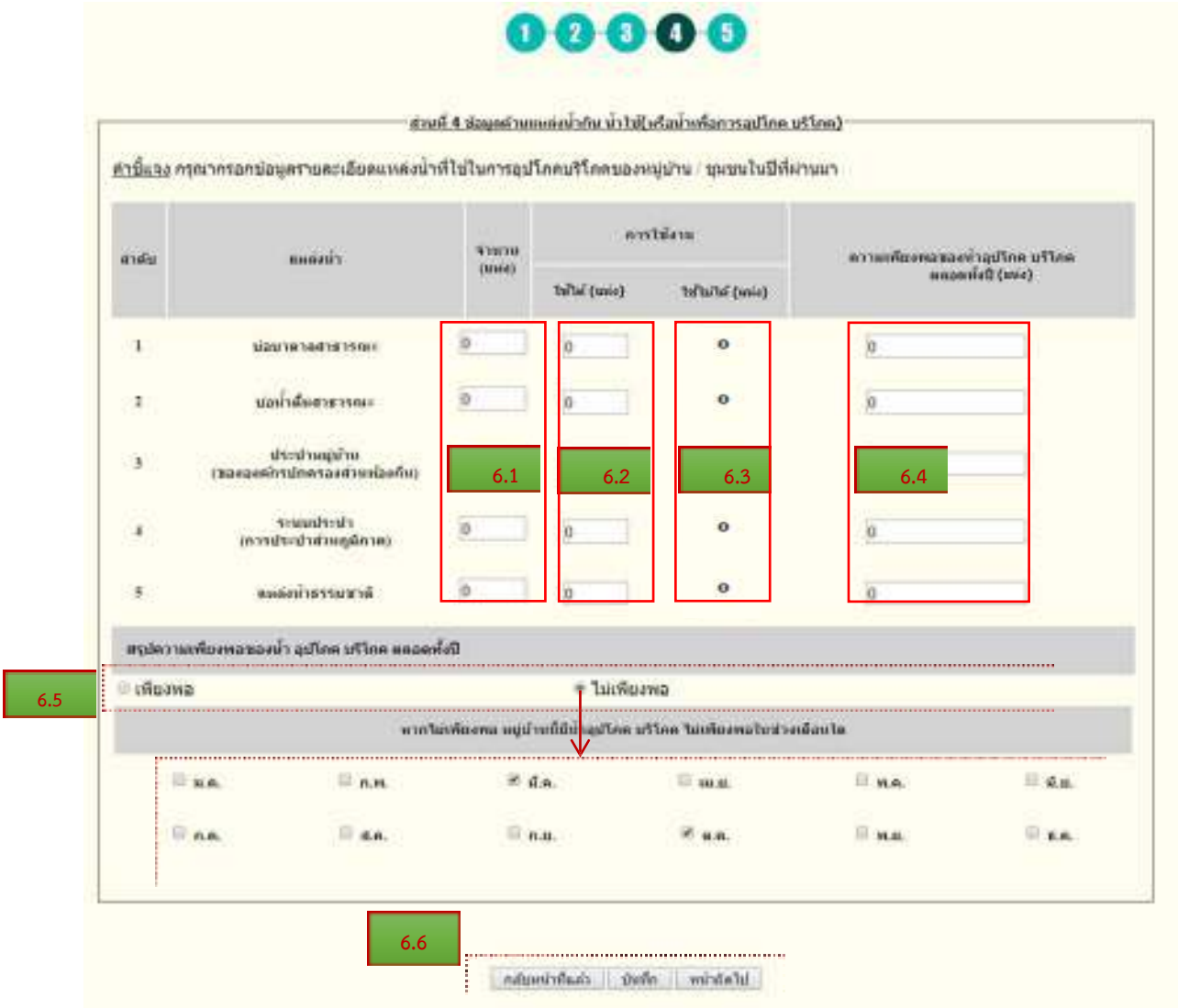

คำอธิบาย

แหล่งน้ำธรรมชาติ หมายถึง แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติ

(1.) บ่อน้ำบาดาล *เกิดจากน้ำที่กัก เก็บอยู่ในชั้นเห็นเก็บน้ำใต้ดินภายใต้แรงกดดัน เมื่อมีการขุดบ่อลงไปที่ชั้นกับเก็บน้ำนี้ น้ำจะถูกแรงดันไหลออกมา*

(2.) ***บ่อน้ำตื้นสาธารณะ*** *(บ่อน้ำที่ใช่ร่วมกันในชุมชน) หมายถึง บ่อน้ำตื้น เป็นบ่อที่ขุดขึ้นโดยไม่ลึกมากนัก โดยระดับความลึกแค่ผิวดินขึ้นบนเท่านั้น สามารถขุดเจาะได้เอง การขุดบ่อน้ำตื้นควรมีระยะห่างจากส้วมซึมประมาณ 20 เมตร เป็นอย่างต่ำ บ่อน้ำตื้นจะมีปริมาณน้ำเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลและสภาพภูมิประเทศบริเวณนั้น ทางน้ำซับ มีลักษณะเป็นน้ำใต้ดินที่ไหลซึมผ่านชั้นดินตามแนวดิ่งไปสะสมตัวในชั้นหินในแนวนอนหรือแนวราบจนมีปริมาณมากและไม่สามารถไหลซึมผ่านไปได้อีกก็จะไหลไปตามแนวเทของชั้นหินหรือลักษณะภูมิประเทศ จนถึงจุดที่มีทางออก เช่น ตามลาดเขา หรือจุดตัดระหว่างชั้นหินกับบริเวณผิวดิน น้ำใต้ดินจึงไหลออกมาได้ จึงมักพบบริเวณลาดเขา หรือเชิงเขา บางครั้งพบว่าบางพื้นที่จะได้เห็นน้ำซับซึมจากชั้นดิน ถ้ามีปริมาณน้ำมากสามารถนำมาใช้ได้ ในกรณีที่น้ำไหลมีกำลังแรงมาก เรียกว่า “น้ำพุ” มีประโยชน์ในการนำกลับมาใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค*

(3.) ***น้ำประปาหมู่บ้าน (ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)*** *หมายถึง เป็นน้ำที่ผ่านขบวนการต่าง ๆ มากมาย มีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอน และต้องมีการลงทุนที่สูงผลิตน้ำประปา โดยใช้น้ำจาก ใช้แหล่งน้ำผิวดิน เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง คลอง บึง สระเก็บน้ำ เป็นต้น และใช้แหล่งน้ำใต้ดิน เช่น น้ำบาดาล เป็นต้น* ***ดำเนินการผลิตโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น***

(4.) ***น้ำประปาส่วนภูมิภาค*** *หมายถึง หมายถึง เป็นน้ำที่ผ่านขบวนการต่างๆ มากมาย มีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอน และต้องมี การลงทุนที่สูงผลิตน้ำประปา โดยใช้น้ำจากใช้แหล่งน้ำผิวดิน เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง คลอง บึง สระเก็บน้ำ เป็นต้น และใช้แหล่งน้ำใต้ดิน เช่น น้ำบาดาล เป็นต้น ดำเนินการผลิตโดย กปภ รัฐวิสาหกิจหนึ่งในสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ ผลิตและให้บริการเกี่ยวกับน้ำประปาในทุกพื้นที่ของประเทศไทย*

(5.) ***แหล่งน้ำธรรมชาติ*** *น้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภค จาแหล่งน้ำมีอยู่ทั่ว ๆ ไปในโลก ได้แก่ พื้นผิวดิน ใต้ดิน ในบรรยากาศ ซึ่งแหล่งน้ำตามธรรมชาติจำแนกได้ 2 ชนิด ดังนี้*

1. น้ำผิวดิน น้ำผิวดินเป็นแหล่งน้ำที่พบทั่วไปบนพื้นผิวโลก เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ทะเลหรือมหาสมุทร

2. น้ำใต้ดิน เกิดจากน้ำผิวดินซึมผ่านดินชั้นต่าง ๆ ลงไปถึงชั้นดินหรือชั้นหินที่ซึมผ่านไม่ได้ น้ำเหล่านี้จะไปสะสมอยู่ระหว่างช่องว่างของเนื้อดินหรือหิน และปริมาณน้ำใต้ดินบริเวณหนึ่ง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับ ปริมาณน้ำฝนและสภาพภูมิ

<u>คำอธิบาย :</u>

เนื่องจากการนำเข้าข้อมูลปัญหาและความต้องการในการทำการเกษตรของหมู่บ้าน/ชุมชน และโครงการ/แผนงาน ที่หมู่บ้าน/ชุมชนเสนอทั้งด้านการเกษตรด้านแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค และด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร ในหัวข้อ โครงการ/แผนงานอยู่ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ รวมทั้งข้อมูลงบประมาณและแหล่งงบประมาณซึ่งไม่ปรากฏอยู่ในแบบสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ) (Local Sufficiency Economy Plan : LSEP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ส่งให้จังหวัดตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๒๑๗๒ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดให้นำเข้าข้อมูลฯ โดยเพิ่มเติมข้อมูลในหัวข้อดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลปัญหาความต้องการของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ จึงขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตรวจสอบ และบันทึกข้อมูลฯ ให้ครบถ้วนด้วย

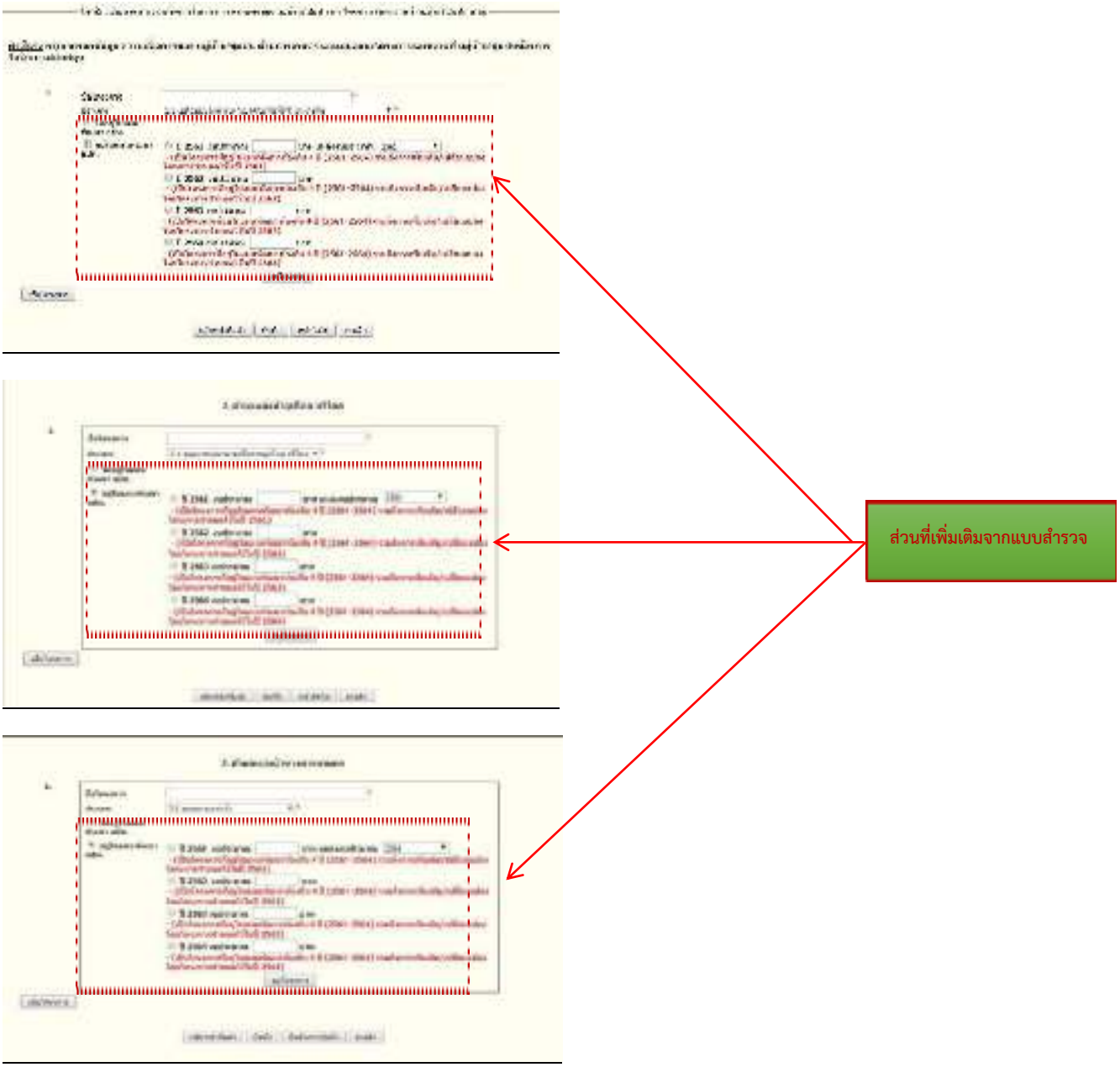

7. ปัญหาและความต้องการในการทำการเกษตรของหมู่บ้าน/ชุมชน และโครงการ/แผนงานที่หมู่บ้าน/ชุมชนเสนอ

7.1 ด้านการเกษตร

7.1.1 ระบุชื่อโครงการ

7.1.2 ประเภทของโครงการ มี 18 ประเภท

7.1.3 เลือก [ไม่อยู่ในแผนพัฒนา อปท.] กรณีโครงการดังกล่าวไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนา อปท.

เลือก [อยู่ในแผนพัฒนา อปท.] กรณีโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนา อปท. จะมีเมนูให้เลือกว่าโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนาปีใด(โดยทำเครื่องหมายหน้าปีงบประมาณ)

ปี 2561 งบประมาณ 0 บาท แหล่งงบประมาณ 2561

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

ปี 2562 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

ปี 2563 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

ปี 2564 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

สามารถเลือกได้ทั้ง [ปี 2561] กรณีโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนา อปท.

[งบประมาณ 0 บาท] ระบุจำนวนงบประมาณ

[แหล่งงบประมาณ] เลือกได้จากแหล่งงบประมาณปี 2561 (รวมทั้งเพิ่มเติม) **หรือ** จ่ายขาดเงินสะสม

[ลบโครงการ] ลบโครงการนี้

7.1.4 เพิ่มโครงการเพื่อนำเข้าข้อมูลรายละเอียดโครงการใหม่ [เพิ่มโครงการ]

7.1.5 บันทึก แล้วกดหน้าถัดไปเพื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลในด้านแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค

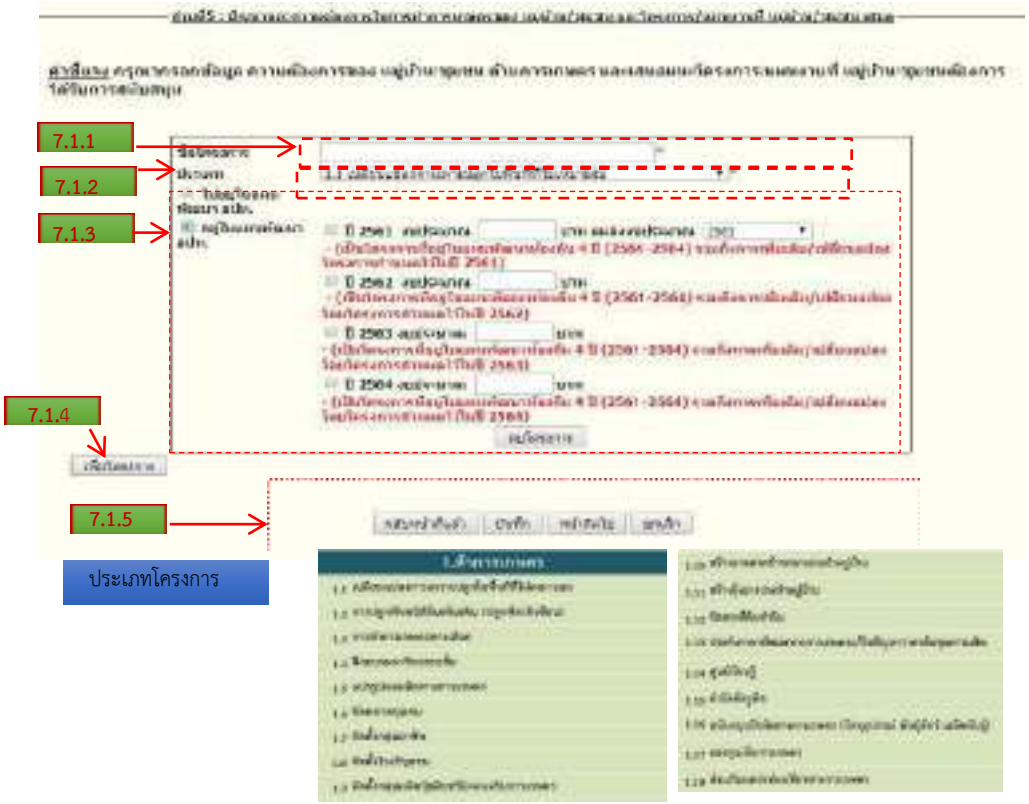

7.2 ด้านแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค

7.2.1 ระบุชื่อโครงการ

7.2.2 ประเภทของโครงการ มี 9 ประเภท

7.2.3 เลือก [ไม่อยู่ในแผนพัฒนา อปท.] กรณีโครงการดังกล่าวไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนา อปท.

เลือก [อยู่ในแผนพัฒนา อปท.] กรณีโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนา อปท. จะมีเมนูให้เลือกว่าโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนาปีใด(โดยทำเครื่องหมายหน้าปีงบประมาณ)

☐ ปี 2561 งบประมาณ 0 บาท แหล่งงบประมาณ 2561

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

☐ ปี 2562 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

☐ ปี 2563 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

☐ ปี 2564 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

สามารถเลือกได้ทั้ง ☐ ปี 2561 กรณีโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนา อปท.

งบประมาณ 0 บาท — ระบุจำนวนงบประมาณ

[แหล่งงบประมาณ] — เลือกได้จากแหล่งงบประมาณปี 2561 (รวมทั้งเพิ่มเติม) หรือจ่ายเงินสะสม

[ลบโครงการ] ลบโครงการนี้

7.2.4 เพิ่มโครงการเพื่อนำเข้าข้อมูลรายละเอียดโครงการใหม่ [เพิ่มโครงการ]

7.2.5 บันทึก แล้วกดหน้าถัดไปเพื่อดำเนินการนำเข้าข้อมูลในด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

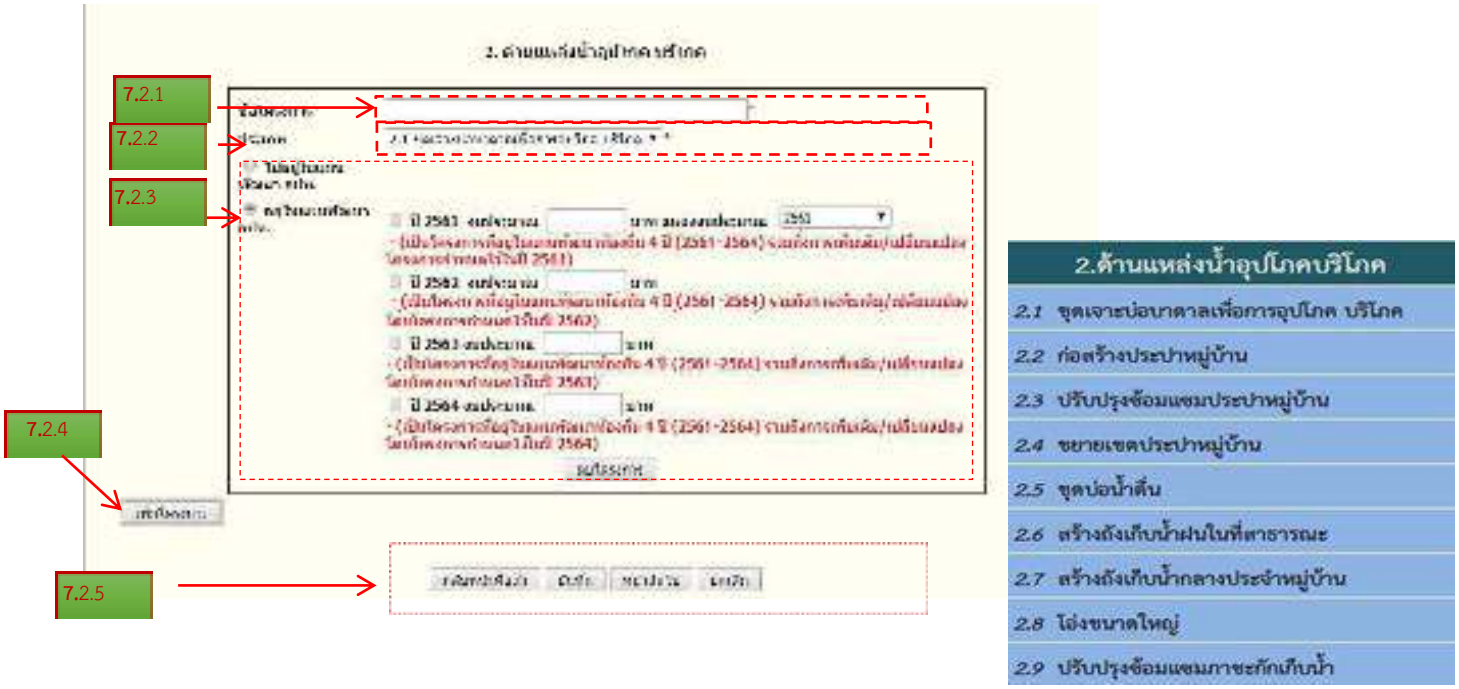

7.3 ด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

7.3.1 ระบุชื่อโครงการ

7.3.2 ประเภทของโครงการ มี 9 ประเภท

7.3.3 เลือก ไม่อยู่ในแผนพัฒนา อปท. กรณีโครงการดังกล่าวไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนา อปท.

เลือก อยู่ในแผนพัฒนา อปท. กรณีโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนา อปท. จะมีเมนูให้เมนูให้เลือกว่าโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนาปีใด(โดยทำเครื่องหมายหน้าปีงบประมาณ)

ปี 2561 งบประมาณ 0 บาท แหล่งงบประมาณ 2561

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

ปี 2562 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

ปี 2563 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

ปี 2564 งบประมาณ 0 บาท

(เป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (2561-2564) รวมถึงการเพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงโดยโครงการกำหนดไว้ในปี 2561)

สามารถเลือกได้ทั้ง ปี 2561 กรณีโครงการดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนา อปท.

งบประมาณ 0 บาท ระบุจำนวนงบประมาณ

เลือกได้จากแหล่งงบประมาณปี 2561 (รวมทั้งเพิ่มเติม) **หรือ** จ่ายขาดเงินสะสม

ลบโครงการ ลบโครงการนี้

7.3.4 เพิ่มโครงการเพื่อนำเข้าข้อมูลรายละเอียดโครงการใหม่

7.3.5 บันทึก แล้วกดหน้าถัดจบการนำเข้าข้อมูลทั้ง 5 ด้าน

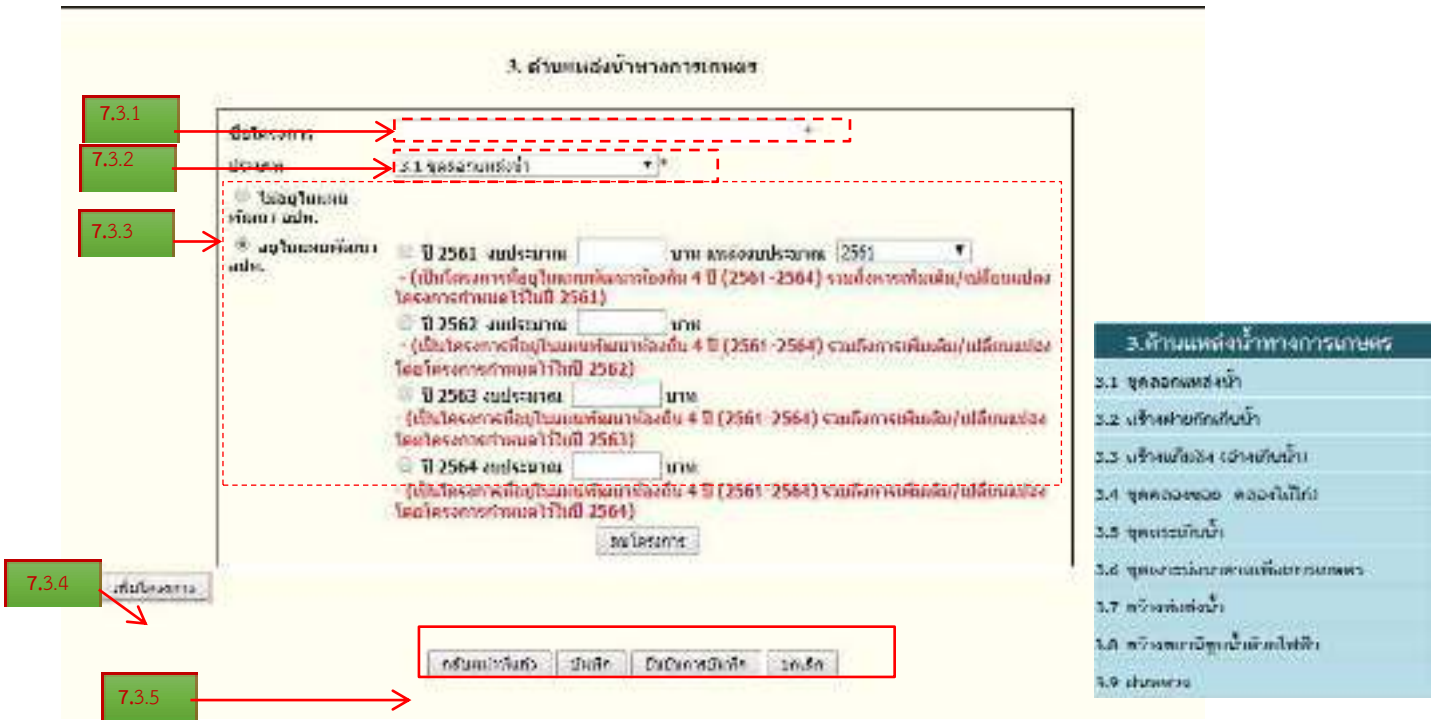

ออกจากระบบ

ในทุกๆหน้าจอสามารถออกจากระบบได้โดยกดปุ่ม

ซึ่งอยู่มุมขวาบนของหน้าจอเพื่อออกจากระบบได้ ถ้าไม่มีการบันทึกข้อมูลจะทำให้ข้อมูลที่กรอกไว้หายไป

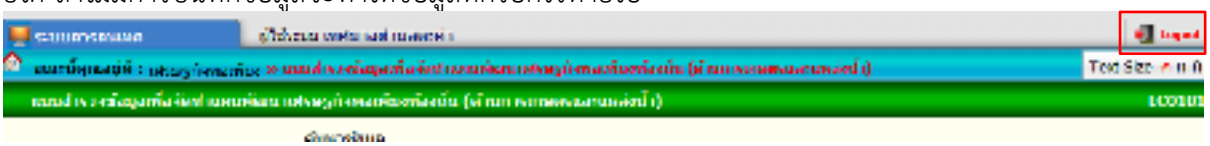

:: การติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ::

1. ผู้ประสานงาน ด้านการสำรวจและกรอกข้อมูลในแบบสำรวจ กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น)
   (1) นายโสพรรณ์ สืบบุตร หมายเลขโทรศัพท์ 0 2241 9000 ต่อ 2104
   (2) นางสาวรุจิรา กองลาแซ หมายเลขโทรศัพท์ 0 2241 9000 ต่อ 2103
2. ผู้ประสานงาน ด้านระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศท้องถิ่น (กลุ่มงานสารสนเทศ)
   (1) นางสาวนารีรัตน์ แก้วโลก หมายเลขโทรศัพท์ 0 22241 9000 ต่อ 1109
   (2) นางสาวเรวดี จันทนูเดช หมายเลขโทรศัพท์ 0 22241 9000 ต่อ 1107
   (3) นายนุกูล บุญทวี หมายเลขโทรศัพท์ 0 2241 9000 ต่อ 1107
3. ผู้ประสานงานด้าน Username Password ติดต่อสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดทั่วประเทศ

<u>คำอธิบาย</u> ข้อที่ 7 ส่วนที่ 5 ปัญหาและความต้องการในการทำการเกษตรของหมู่บ้าน/ชุมชน และโครงการ/แผนงานที่หมู่บ้าน/ชุมชนเสนอ

<u>ด้านการเกษตร</u>

➢ **<u>เปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม</u>** หมายถึง การเพาะปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสมกับพืช โดยพิจารณาองค์ประกอบของดิน ความรู้ความสามารถ และศักยภาพของประชาชน เป็นสำคัญ เช่น ลดพื้นทีการปลูกข้าวในพื้นทีทีไม่เหมาะสมเป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่นทีเหมาะสมกับพื้นทีเพื่อปรับเปลียนระบบการผลิตของชาวนาให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อสร้างความยั้งยืนในอาชีพให้แก่ชาวนา

➢ **<u>การปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มเติม (ปลูกพืชเชิงซ้อน)</u>** หมายถึง การปลูกพืชชนิดอื่น บนพื้นที่เดียวกัน โดยพืชที่เลือกมาต้องเกื้อกูลกัน เช่น ช่วยป้องกันแมลงศัตรูพืช ช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้อีกชนิดหนึ่ง ช่วยคลุมดิน ช่วยเพิ่มรายได้ก่อนเก็บเกี่ยวพืชหลัก เป็นต้น

➢ **<u>การทำาการเกษตรทางเลือก</u>** หมายถึง การทำการเกษตรทีเน้นการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และวัสดุปกคลุมดิน การผสมผสานด้วยการปลูกพืชและสัตว์เพือพึงพาอาศัยกันลดการไถพรวนและงดเว้นหรือลดการใช้สารเคมีสังเคราะห์ และสารเคมีการจัดศัตรูพืชให้น้อยลงจนถึงขั้นไม่ใช้เลย และเมื่อความต้องการพืชผักทีไม่มีสารพิษเกิดขึ้นในกลุ่มรัก เกษตรทางเลือก จะมีเป้าหมายในการผลิตอาหารและปัจจัยทีจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากกว่าการผลิตเพื่อการส่งออก เกษตรกรจึงไม่ต้องวิงไปตามกระแสของตลาด อาหารที่ผลิตได้ก็เป็นอาหารทีมีคุณภาพปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง ระบบเกษตรทางเลือก มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่เกิดผลเสียต่อสิงแวดล้อม และเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน ปัจจุบันเกษตรทางเลือกมีอยู่หลายกลุ่ม ส่วนใหญ่จะมีหลักการและวิธีการที่ใกล้เคียงกัน และจะมีแตกต่างกันบ้างตามแนวคิด และวิธีปฏิบัติไปตามสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นๆ ระบบเกษตรทางเลือก

1.เกษตรธรรมชาติ Natural Farming

2. เกษตรอินทรีย์ Organic Farming

3. เกษตรยั่งยืน Sustainable Agriculture

4. เกษตรผสมผสาน Integrated Farming 5.

เกษตรทฤษฎีใหม่ New Theory Agriculture

6.วนเกษตร Agro

<u>เกษตรธรรมชาติ Natural Farming</u> มีเป้าหมายในการทำเกษตรด้วยวิธีการเน้นในเรื่องของการปรับปรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และจัดระบบนิเวศให้เกื้อกูลกัน ผลิตอาหารทีมีรสชาติตามธรรมชาติ และไม่มีสารพิษ ผู้ผลิตและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษจากกระบวนการผลิตและระบบนี้เป็นระบบการเกษตรแบบยั่งยืน เพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติ โดยจุดเด่นของเกษตรธรรมชาติ คือ การฟื้นฟูความสมดุลของระบบนิเวศ และการลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก

<u>เกษตรอินทรีย์ Organic Farming</u> เน้นในเรื่องหลีกเลียงการใช้สารสังเคราะห์ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช รวมถึงฮอร์โมนต่างๆ ที่กระตุ้นการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ ตลอดจนไม่ใช้พืชหรือสัตว์ทีเกิดจากการตัดต่อทางพันธุกรรมที่อาจเกิดพิษในสภาพแวดล้อม เน้นการใช้อินทรียวัตถุเช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ การปลูกพืชหมุนเวียน รวมทั้งใช้หลักการควบคุมศัตรูพืชโดยชีวภาพ และเน้นการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปัจจุบันในส่วนของฮอร์โมนกระตุ้นการเติบโตของพืชและสัตว์มักถูกใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ก็ยังถือว่าเป็นระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ เนื่องจากฮอร์โมนดัดแปลงนั้นไม่ได้ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อม

<u>เกษตรยั่งยืน Sustainable Agriculture</u> ในระบบเกษตรยั่งยืนเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสานที่มีทั้งการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์หลายชนิดทีผสมกันและมีความเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างลงตัว แต่เนืองจากระบบเกษตรยังยืนเป็นระบบเกษตรทีมีความหมายค่อนข้างใกล้เคียงกับระบบเกษตรผสมผสาน และระบบเกษตรธรรมชาติ แต่จะเน้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความยั่งยืน ดังนั้นระบบการเกษตรแบบใดก็ตามที่มีรูปแบบที่ทำให้เกิดความมั่นคงต่อเกษตรกร และมีผลในระยะยาวจึงจะถูกรวมเข้ามาอยู่ในระบบเกษตรยั่งยืน อาทิเช่น เกษตรธรรมชาติ วนเกษตร และเกษตรผสมผสาน

<u>การเกษตรทางเลือกเกษตรผสมผสาน Integrated Farming</u> หรือการทำเกษตรผสมผสาน มีความแตกต่างจากการทำเกษตรหลายๆ อย่างทีเรียกว่า ไร่นาสวนผสม หรือ Mixed Farming ตรงที่เกษตรผสมผสานมีการจัดการกิจกรรมการผลิตผสมผสานเกื้อกูลกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างสูงสุด มิใช่มีกิจกรรมการผลิตหลายๆ อย่างเพื่อลดความเสียงจากราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนเป็นหลักอย่างการทำไร่นาสวนผสม แต่บางครั้งการทำไร่นาสวนผสมอาจมีกลไกการเกื้อกูลกันจากกิจกรรมการผลิตได้บ้าง แต่ก็เป็นเพียงเล็กน้อย มิใช่เกิดจากความรู้ความเข้าใจและการจัดการของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม การทำไร่นาสวนผสมอาจเป็นบันไดขั้นต้นของการทำเกษตรผสมผสานได้อีกทางหนึ่ง

<u>เกษตรทฤษฎีใหม่ New Theor Agriculture</u> เกษตรทฤษฎีใหม่มีแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกิดจากพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในการทีได้ทรงคิด ดัดแปลงปรับปรุงและแก้ไขให้การพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักสำคัญคือ ความเรียบง่าย ทั้งนี้ทรงใช้คำว่า Simplify หรือ Simplicity ทั้ง ในแนวคิดและด้านเทคนิควิชาการจะต้องสมเหตุสมผลทำให้รวดเร็วและสามารถแก้ไขปัญหาให้ก่อประโยชน์ได้จริง ตลอดจนต้องมุ่งไปสู่ วิถีแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีหลักการ และรูปแบบในการทำเกษตร ตามเงือนไขคือ... เป็นรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับการทำเกษตรเหมาะสำหรับพื้นทีขนาดเล็กประมาณ 10-20 ไร่ โดยให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงตนเองได้แบบค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง และทำกิจกรรมการเกษตรหลายอย่าง เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ของดิน และสร้างสมดุลให้แก่ระบบนิเวศ โดยให้แบ่งพื้นทีการเกษตรออกเป็นส่วนๆ ได้แก่ ให้มีแหล่งน้ำในไร่นา เพื่อใช้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง 30% ของพื้นที่ ให้มีพื้นที่ทำนาปลูกข้าวในฤดูฝนไว้บริโภค ให้พอเพียงตลอดปี 30% ของพื้นที่ ให้มีพื้นที่เพื่อการเพราะ ปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล พืชสมุนไพร 30% ของพื้นที่ และให้มีพื้นทีอยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอืนๆ 10% ของพื้นที่ โดยความสัมพันธ์ของพื้นที่ทั้ง 4 ในพื้นที่รวมทั้งหมด จะเป็นการทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดคือ การหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ของทรัพยากร ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ปัจจัยการผลิต หรือเศษเหลือใช้จากพื้นที่หนึงไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงวิธีของการเกษตรแบบ ผสมผสาน โดยมีพื้นฐานอยู่ที่การท าเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง และเป็นการเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ ทั้ง 4 ส่วน ทีพระองค์ท่านได้มีสายพระเนตรอันยาวไกล เห็นถึงประโยชน์จากการหมุนเวียนของวัสดุเหลือใช้อย่างมีประสิทธิภาพทีสุด ตลอดจนการรักษาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

<u>วนเกษตร Agro Forestry</u> หมายถึง การใช้ที่ดินในการผลิตพืช และสัตว์ให้มากชนิด หรือมีความซับซ้อนและหลากหลายทางชีวภาพใกล้เคียงธรรมชาติมากทีสุด หรือกล่าวได้อีกนัยหนึงว่า การทำเกษตรร่วมกันกับการอนุรักษ์ปาไม้ โดยมีรากฐานหรือปัจจัยการผลิตที่มาจากท้องถิ่นเอง ทั้งนี้การทำวนเกษตรจะมีลักษณะแตกต่างหรือผันแปรไปตามสภาพท้นที่ รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี และความรู้ ความสามารถในการจัดการของแต่ละท้องถิ่นเอง คร่าวๆ เกี่ยวกับระบบการเกษตรที่หลายคนอาจสับสน ซึงผู้เรียบเรียงเองในบางครั้งก็ยังสับสนว่าระบบไหนเป็นแบบไหนในบางครั้ง จึงต้องมานั่งทบทวนระบบกันในเนื้อหานี้อีกครั้งเพือความเข้าใจให้ดีขึ้น และหวังว่าคงจะเป็นประโยชน์ต่อท่านอื่นไม่มากก็น้อย

ที่มาเกษตรกรรมทางเลือก : เกษตรธรรมชาติประยุกต์ โดย รศ.ดร.อานัฐ ตันโช ศูนย์ข้อมูลเกษตรธรรมแม่โจ้ ภาควิชาทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม คณะผลิตกรรมเกษตร มหาวิทยาแม่โจ้ www.maejonaturalfarming.org

- **<u>ฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น</u>** หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้และฝึกทักษะอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว
- **<u>แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร</u>** การนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปจะช่วยป้องกันการล้นตลาดของผลิตผลสด ซึงช่วยยกระดับราคาผลิตผล ไม่ให้ตกต่ำ การเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นอาหารระดับอุตสาหกรรม ที่สามารถรับวัตถุ ดิบเพื่อผลิตเป็นอาหารจำนวนมากได้ การผลิตอาหารให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การส่งเสริม ให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารให้เป็นที่ยอมรับ และสามารถขยายตลาดการค้าออกไปสู่ต่างประเทศ จะช่วยเพิมพูน รายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี การแปรรูปทำได้หลายรูปแบบ เช่น การทำให้แห้งโดยใช้ลมร้อน (ตู้อบลมร้อน) การทำให้แห้งโดยใช้ลูกกลิ้ง การทำให้แห้งแบบเยือกแข็ง การทำให้แห้งโดยใช้ไมโครเวฟการทำให้แห้งโดยใช้วิธีออสโมซิส
- **<u>จัดตลาดชุมชน</u>** หมายถึง หมายถึง สถานทีชุมนุมกันทางสังคม แลกเปลียนสินค้ากันเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยน ซื้อขายสินค้าและบริการตามความถนัดของแต่ละครอบครัว เป็นแหล่งรายได้ทีสุจริตของแต่ละครอบครัว เกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจภายในชุมชนรวมถึงจากภายนอกเข้าสู่ชุมชนด้วย และยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในระดับชุมชน รวมถึงการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน

- **<u>จัดตั้งกลุ่มอาชีพ</u>** หมายถึง หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความต้องการในการฝึกอาชีพ การมีงานทำ
- **<u>จัดตั้งโรงสีชุมชน</u>** หมายถึง หมายถึง สถานที่สีข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารด้วยเครื่องจักรมีโรงสีข้าวชุมชนเพื่อรองรับผลผลิตข้าวจากเกษตรกรในชุมชน และผลิตข้าวคุณภาพจาหน่ายให้แก่ผู้บริโภค
- **<u>จัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์/ส่งเสริมการเกษตร</u>** หมายถึง การรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตปุ๋ยที่ทำจากวัสดุอินทรีย์ มีธาตุอาหารที่ เป็นประโยชน์สาหรับการเจริญเติบโตของพืช ผลิตจากวัสดุอินทรีย์ ของเสียจากโรงงาน (บางประเภท) มูลวัว มูลไก่ มูลค้างคาว ซากต้นไม้ ใบไม้ กรดอะมิโนโดโลไมท์ และแร่ธาตุต่าง ๆ นามาบด เติมจุลินทรีย์ บ่มหมัก กลับกอง จนย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ย / เกษตรอินทรีย์ คือการทำการเกษตรด้วยหลักธรรมชาติ บนพื้นทีการเกษตรทีไม่มีสารพิษตกค้างและหลีกเลียงจา กการปนเปื้อนของสารเคมีทางดิน ทางน้ำ และทางอากาศเพื่อส่งเสริมความอุดสมสมบูรณ์ของดินความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศน์และฟื้นฟูสีงแวดล้อมให้กลับคืนสู่สมดุลธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ หรือสิ่งที่ได้มาจากการตัดต่อพันธุกรรม ใช้ปัจจัยการผลิตทีมีแผนการ จัดการอย่างเป็นระบบในการผลิตภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ได้ผลผลิตสูงอุดมด้วยคุณค่าทางอาหารและปลอดสารพิษโดยมีต้นทุนการผลิตต่ำเพื่อคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจพอเพียง แก่มวลมนุษยชาติ และสรรพชีวิต
- **<u>สร้างลานตากข้าวกลางประจำหมู่บ้าน</u>** หมายถึง การสร้างลานตากข้าวชุมชน เพือแก้ปัญหาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คุณภาพต่ำ เพราะไม่มีลานตากที่ได้มาตรฐาน
- **<u>สร้างยุ้งฉางประจำหมู่บ้าน</u>** หมายถึง หมายถึง โรงขนาดใหญ่เป็นที่เก็บข้าวเปลือก หลังจากการทานาของชาวนา เพื่อเก็บข้าวเปลือกไว้กิน ขาย และทานเป็นพันธุ์ข้าวในฤดูกาลหน้า
- **<u>จัดสรรที่ดินทำกิน</u>** หมายถึง การจัดสรรที่ทำกินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ เพือแก้ปัญหาปากท้อง และการขาดแคลนที่ทำกินของประชาชน
- ประกันราคาพืชผลทางการเกษตรแก้ไขปัญหาราคาต้นทุนการผลิต
- **<u>ศูนย์เรียนรู้</u>** หมายถึง ศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ ของชุมชน โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่ง เรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึงตนเอง เป็นศูนย์ฯ ของประชาชน ที่ดำเนินการโดยประชาชน และเพือประชาชน ทีจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน
- **<u>กำจัดศัตรูพืช</u>** หมายถึง โครงการที่เกี่ยวการกำจัดศัตรูพืชทุกชนิด
- **<u>สนับสนุนปัจจัยทางการเกษตร</u>** (วัสดุอุปกรณ์ พันธุ์สัตว์ เมล็ดพันธุ์) หมายถึง การสนับสนุนปัจจัยการทางผลิตทางการเกษตรต่างๆ
- **<u>กองทุนเพื่อการเกษตร</u>** หมายถึง กองทุนที่ หมู่บ้าน/ชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการทำการเกษตร
- **<u>ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร</u>** หมายถึง การท่องเที่ยวทีมุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตร กรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเทียวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิ ต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเทียวเชิงเกษตร จะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผล กระทบต่อสภาพสีงแวดล้อม การท่องเทียวเชิงเกษตรเป็นการเดินทางท่องเทียวไปยังพื้นทีเกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์ เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

2.ด้านแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค

➢**ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการอุปโภค บริโภค** หมายถึง รูหรือปล่องที่ขุดหรือเจาะลงไปถึงชั้นน้ำบาดาล เพื่อประสงค์ที่จะเอาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค

➢**ก่อสร้างประปาหมู่บ้าน** หมายถึง น้ำที่กักเก็บไว้ในบ่อประจาหมู่บ้านรวมถึงสูบน้ำใต้ดิน แล้วสูบขึ้นเก็บบนแท็งก์ แล้วปล่อยมา ตามท่อที่เดินไว้ไปยังแต่ละบ้านซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน ซึ่งเป็น ระบบประปาทีหมู่บ้านหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหรือก่อสร้างเพือให้บริการน้ำประปากับหมู่บ้านชุมชนทั้งนี้ให้หมายความ รวมถึงการปรับปรุง ซ่อมแซม ระบบประปาหมู่บ้านด้วย

➢**ปรับปรุงซ่อมแซมประปาหมู่บ้าน** หมายถึง ปรับปรุงซ่อมแซมประปาหมู่บ้านที่ชำรุด

➢**ขยายเขตประปาหมู่บ้าน** หมายถึง การเดินท่อน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

➢**ขุดบ่อน้ าตื้น** หมายถึง บ่อน้ำตื้นสาธารณะ (บ่อน้ำทีใช่ร่วมกันในชุมชน) หมายถึง บ่อน้ำตื้น เป็นบ่อทีขุดขึ้นโดยไม่ลึกมากนัก โดยระดับความลึกแค่ผิวดินขึ้นบนเท่านั้น สามารถขุดเจาะได้เอง การขุดบ่อน้ำตื้นควรมีระยะห่างจากส้วมซึมประมาณ 20 เมตร เป็นอย่างต่ำ บ่อน้ำตื้นจะมีปริมาณน้ำเปลียนแปลงไปตามฤดูกาลและสภาพภูมิประเทศบริเวณนั้น ทางน้ำ มีลักษณะเป็นน้ำใต้ดินที่ไหลซึมผ่านชั้นดินตามแนวดิ่งไปสะสมตัวในชั้นหินในแนวนอนหรือแนวราบจนมีปริมาณมากและไม่สามารถไหลซึมผ่านไปได้อีกก็จะไหลไปตามแนวเทของชั้นหินหรือลักษณะภูมิประเทศ จนถึงจุดที่มีทางออก เช่น ตามลาดเขา หรือจุดตัดระหว่างชั้นหินกับบริเวณผิวดิน น้ำใต้ดินจึงไหลออกมาได้ จึงมักพบบริเวณลาดเขา หรือเชิงเขา บางครั้งพบว่าบางพื้นที่จะได้เห็นน้ำซับซึมจากชั้นดิน ถ้ามีปริมาณน้ำมากสามารถนำมาใช้ได้ ในกรณีที่น้ำไหลมีกำลังแรงมาก เรียกว่า “น้ำพุ” มีประโยชน์ในการนำกลับมาใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค

➢**สร้างถังเก็บน้ำฝนในที่สาธารณะ** หมายถึง การสร้างถังเก็บน้ำไว้รองรับน้ำฝน เพื่อไว้ใช้อุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง ในที่สาธารณะ เช่น โรงเรียน วัด หรือที่สาธารณะของหมู่บ้านที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน

➢**สร้างถังเก็บน้ำกลางประจำหมู่บ้าน** หมายถึง การจัดสร้างหรือจัดหาภาชนะกลางประจาหมู่บ้านเพื่อใช้สาหรับบรรจุน้ำ ช่วยเหลือประชาชนที่ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ในฤดูแล้ง

➢**โอ่งขนาดใหญ่หมายถึง** หมายถึง การปั้นหรือการจัดหาโอ่งขนาดใหญ่เพื่อรองรับน้ำฝน หรือเพื่อบรรจุน้ำ เพื่อใช้ใน การอุปโภคบริโภค

➢**ปรับปรุงซ่อมแซมภาชนะกักเก็บน้ำ** หมายถึง ปรับปรุงซ่อมแซมภาชนะกักเก็บน้ำที่ชำรุด

3.ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

➢**ขุดลอกแหล่งน้ำ** หมายถึง การขุด ดูด ตัก หรือการกระทำประการอื่นใดที่เป็นการนำกรวด หิน ดิน ทราย ที่ทับถมอยู่ใต้แหล่งน้ำสาธารณประโยชน์ทีตื้นเขินขึ้นมาบนพื้นดิน ซึงแหล่งน้ำธารณประโยชน์ หมายความรวมถึง ลำราง ห้วย หนอง คลอง บึง บางและแหล่งน้ำอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่รวมถึงน่านน้ำตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๔๕

➢**สร้างฝายกักเก็บน้ำ** หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่ทำขึ้นเพื่อขวางหรือกั้นทางน้ำ โดยปกติมักจะกั้นลาห้วย ลำธารขนาดเล็กในบริเวณที่เป็นน้ำ หรือพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงให้สามารถกักตะกอนอยู่ได้ และหากเป็นช่องที่น้ำไหลแรงก็สามารถช่วยในการชะลอการไหลของน้ำให้ช้าลงด้วย เพื่อการกักเก็บตะกอนเอาไว้ไม่ให้ไปทับถมลาน้ำตอนล่างอันเป็นเป็นวิธีการอนุรักษ์ดินและแหล่งน้ำ ฝายชะลอน้ำสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ฝายชะลอน้ำแบบท้องถิ่น (หรือฝายแม้ว ทีทาโดยวัสดุจากธรรมชาติ เช่น กิงไม้ ไม้ล้ม หรือก้อนหินชนิดต่างๆ มาวางเรียงซ้อนกัน) ฝายชะลอน้ำแบบเรียงด้วยหิน (ฝายกึ่งถาวร) และฝายชะลอน้ำแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก (ฝายแบบถาวร)

➢**สร้างแก้มลิง (อ่างเก็บน้ำ)** หมายถึง โครงการแก้มลิงอันเนื่องมาจากพระราชดาริ เป็นทฤษฎีหนึงในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมตามแนวทางการบริหารจัดการด้านน้ำท่วมล้น (Flood management) โดยสร้างพื้นที่รับน้ำ หรือ "แก้มลิง" เพื่อเก็บกักน้ำไว้ชั่วคราว ก่อนระบายลงสู่ทางระบายน้ำหลัก โครงการแก้มลิงคือการจัดให้มีสถานที่เก็บกักน้ำตามจุดต่างๆ เพือเป็นบึงพักน้ำในหน้าน้ำ อันเปรียบ ได้กับแก้มลิง ที่เก็บน้ำเหล่านั้นจะทำหน้าที่รองรับน้ำฝนไว้ชั่วคราว ก่อนระบายลงทางระบายน้ำสาธารณะ ฉะนั้นยามฝนตก น้ำฝนจึงไม่ ไหลลงสู่ทางระบายน้ำในทันที แต่จะถูกขังไว้ในพื้นที่พักน้ำ รอเวลาให้คลองต่างๆ ซึงเป็นทางระบายน้ำหลักพร่องน้ำพอจะรับน้ำได้ เสียก่อนจึงค่อยๆ ระบายน้ำลง เป็นการช่วยลดปัญหาน้ำท่วมขังได้ในระดับหนึง นอกจากนี้ แนวพระราชดาริแก้มลิงยังผสานแนวคิด

อนุรักษ์น้ำและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือเมื่อน้ำที่ถูกเก็บกักไว้ถูกส่งเข้าไปในคลองต่างๆ ก็จะเข้าไปเจือจางน้ำเน่าเสียในคลองให้จางลง แล้วในที่สุดก็จะผลักน้ำเสียที่เจือจางแล้วลงสู่ทะเล หรือแหล่งน้ำธรรมชาติต่อไปซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและรักษาระบบ นิเวศน์แล้วยังมีประโยชน์ในการเกษตรอีกด้วย

➢**ขุดคลองซอย คลองไส้ไก่** หมายถึง การขุดคลองระบายน้ำรอบพื้นที่ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยขุดให้คดเคี้ยวไปตามพื้นทีเพื่อให้น้ำกระจายเต็มพื้นที่เพิ่มความชุ่มชื้น ลดพลังงานในการรดน้ำต้นไม้ และประชาชนได้รับประโยชน์จากน้ำอย่างทั่วถึง เป็นการลด ความเหลื่อมล้ำในสังคมอีกด้วย

➢**ขุดสระเก็บน้ำ** หมายถึง แหล่งเก็บกักน้ำฝน น้ำท่า หรือน้ำซับ โดยการขุดดินให้เป็นที่สาหรับเก็บกักน้ำให้มีขนาดความยาว ความกว้างและความลึก ตามปริมาณน้ำที่ต้องการจะเก็บกักไว้ใช้และปริมาณน้ำที่ไหลเข้าสระเก็บน้ำแล้วนาดินที่ขุดมาถมเป็น คันล้อมรอบขอบสระ โดยส่วนมากจะมีอาคารประกอบคือ อาคารทางน้ำเข้า อาคารระบายน้ำและบันไดลงสระ

➢**ขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร** หมายถึง รูหรือปล่องที่ขุดหรือเจาะลงไปถึงชั้นน้ำบาดาล เพื่อประสงค์ที่จะเอาน้ำบาดาลขึ้น มาใช้เพื่อการเกษตร

➢**สร้างท่อส่งน้ำ** หมายถึง การจัดระบบการส่งน้ำ โดยเพิ่มความดันให้น้ำสามารถไหลไปตามท่อส่งน้ำในปริมาณที่เราต้องการโดยปริมาณน้ำจะมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของท่อ และปริมาณของน้ำที่ส่งไปในท่อ (ความสามารถในการดูดและส่งน้ำ ของปั้ม) เป็นการกระจายการใช้ประโยชน์จากน้ำอย่างทั่วถึง

➢**สร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า** หมายถึง โครงการชลประทานประเภทสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเป็นโครงการชลประทานอีกลักษณะหนึ่งที่มีความแตกต่างจากโครงการชลประทานโดยทั่วไปกล่าวคือ บริเวณหัวงานของโครงการจะเป็นโรงสูบน้ำ เพื่อทาการชักน้ำจากแหล่งน้ำที่มีระดับอยู่ต่ำกว่าพื้นที่เพาะปลูก มาปล่อยลงบริเวณต้นคลองส่งน้ำ จากนั้นจึงปล่อยให้น้ำไหลไปตามคลองส่งน้ำด้วยแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity) หรือบางแห่งอาจจะสูบน้ำผ่านท่อส่งน้ำไปจนถึงพื้นทีรับน้ำ และออกแบบให้มีหัวจ่ายน้ำอยู่เป็นจุดๆตามแนวเส้นท่อเพื่อปล่อยน้ำให้กับแปลงเพาะปลูก (นิยมเรียกโครงการประเภทหลังนี้ว่าโครงการชลประทานระบบท่อ)

➢**ฝนหลวง** หมายถึง เป็นโครงการทีเกิดขึ้นจากพระราชดำส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพือ สร้างฝนเทียมสำหรับบรรเทาปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ในการเกษตร